

Rezumate ale lucrărilor acceptate

Secțiuni:

1. Violență și criminalitate în societatea românească. Realitate și percepție socială.....	2
2. Identitate și interculturalitate în spațiul social European.	4
3. Economia socială în România	8
4. Accesul la educație.	15
5. Calitatea vieții și progresul social.	18
6. Diversitatea de gen în structurile de putere și pe piața muncii	20
7. Răspunsul politicilor sociale la criză	24
8. Satul românesc: probleme și opțiuni.....	29
9. România înaintea alegerilor. Perspectiva sociologică.	31

1. Violență și criminalitate în societatea românească. Realitate și percepție socială.

Moderatori: prof. univ. dr. Dan Banciu (Universitatea din București), cerc. șt. III. dr. Ecaterina Balica (Institutul de Sociologie)

Recidiva în România - dimensiuni și posibile măsuri de prevenire

Cristina Dâmboeanu, Institutul de Sociologie, Academia Română

Ca formă specială a criminalității, recidiva reprezintă una din cele mai grave probleme sociale cu care se confruntă societățile contemporane. Pentru reprezentanții instituțiilor implicate în realizarea actului de justiție, dar și pentru opinia publică, fenomenul generează numeroase preocupări întrucât dovedește incapacitatea sistemului de justiție penală de a răspunde în mod adecvat problematicii criminalității. Creatorii de politici, practicienii și cercetătorii încearcă să identifice cele mai viabile măsuri prin care statul poate să intervină pentru a îi ține sub control pe acești indivizi care amenință în mod repetat siguranța comunității din care fac parte. Un rol important în acest sens îl deține cercetarea științifică. Dacă însă pe plan internațional există numeroase studii și analize dedicate identificării factorilor care determină recidiva, în țara noastră preocupările cercetătorilor în domeniu sunt mai degrabă modeste, sociologii și criminologii tratând cel mult tangențial această tematică, în contextul mai larg, al analizei fenomenelor de devianță și criminalitate. Lucrarea de față încearcă să umple cumva acest vid științific, prezentând, în prima parte, tendințele de evoluție ale fenomenului, în perioada 2000-2010. În partea a doua sunt prezentate rezultatele unei cercetări calitative efectuate în anul 2008 pe baza unor interviuri în profunzime cu un număr de 40 de recidiviști închiși în penitenciarele Giurgiu, Jilava, Rahova și Târgșor. Constatările cercetării au permis identificarea, în raport cu factorii favorizanți ai recidivei, a patru mari categorii de infractori: recidiviștii „forțați” sau „constrânși” de circumstanțele sociale, recidiviștii pentru care infraționalitatea și lipsa unei ocupații par a fi opțiunea pentru un anumit stil de viață, dependenții de droguri și recidiviștii „accidentali”. Studiul propune în final o serie de recomandări prin care instituțiile statului să intervină mai eficient pentru a reduce fenomenul recidivei.

Coordonate ale reacției sociale față de delincvența juvenilă

Anca Cusmir, Institutul de Cercetarea și Prevenirea Criminalității

Studiile realizate în ultima perioadă în statele europene arată că există o îngrijorare din ce în ce mai mare a populației față de fenomenul delincvenței juvenile. Deși datele obiective nu par a confirma ipoteza unei modificări alarmante a numărului infracțiunilor săvârșite de minori, la nivelul publicului se percepe o creștere a atât sub raport cantitativ, cât și în ceea ce privește gravitatea actelor comise de tineri, ceea ce accentuează sentimentul de insecuritate și reclamă o nouă paradigmă de abordare a fenomenului.

Găsirea unei reacții optime, care să protejeze comunitatea și să restabilească sentimentul de securitate la nivelul acesteia și, în același timp, să asigure o protecție adecvată copiilor și să conducă la scăderea numărului de minorilor implicați în comiterea de infracțiuni, precum și diminuarea numărului celor care săvârșesc noi fapte penale, reprezintă o problemă de maximă actualitate.

Lucrarea de față își propune să analizeze modul concret în fenomenul delincvenței juvenile a fost abordat de către actorii instituționale din România și să stabilească principalele dimensiuni ale răspunsului pe care societatea românească l-a adoptat în fața acestei probleme.

Prezentarea are la bază studiul de teren realizat pentru teza de doctorat „Evaluarea sistemului de justiție penală pentru minori din România” și conține mai multe extrase din cadrul acesteia.

Ghetoul - un spațiu al violenței?

Andra Șerban, Universitatea din București

Problema cartierelor defavorizate, de tipul ghetoului, din cadrul orașelor mari a luat amploare în ultimii ani, odată cu apariția ideii de sărăcie nouă, specifică perioadei '80-'90 și cu agravarea fenomenelor deviate înregistrate în cadrul acestora. Inegalitatea din România secolului al XXI-lea cunoaște o intensificare continuă datorită tranziției de la regimul comunist la cel democratic, dar mai ales în circumstanțele crizei economice actuale, iar articolele din presă trag un semnal de alarmă asupra gravității și gradului crescând al pericolului și infraționalității din cartierele de tip ghetou românești, creându-se imaginea unor zone al căror teritoriu nu poate fi călcat fără a suferi consecințe atât de ordin psihologic, cât și fizic, reprezentând spații în care se acumulează și se dezvoltă o adevărată cultură a violenței.

Lucrarea de față își propune prezentarea unor caracteristici ale infraționalității din cadrul acestor cartiere, urmărindu-se și posibile explicații ale acestui fenomen, obiectivele lucrării fiind identificarea elementelor specifice infraționalității din aceste zone, înțelegerea mai bună a tendinței de dezvoltare a unei subculturi, dar și încercarea de a găsi explicații plauzibile acestor procese, metoda de cercetare utilizată fiind ancheta socială.

Am considerat a fi cel mai potrivit instrument de cercetare interviul, care a fost aplicat unui lot de subiecți, locuitori ai zonelor Zăbrăuți, Aleea Livezilor și Vâltoarei, precum și unor reprezentanți ai Serviciului de Probațiune București care au venit în contact cu ghetourile, cercetarea fiind realizată în perioada 22 – 31 mai 2010.

Investigațiile realizate au permis identificarea următoarelor elemente specifice: prezența atât a violenței fizice, dar mai ales verbale, a grupurilor care promovează consumul de droguri, întreprinderea unor activități deviate (abandonul școlar, lipsa bunelor maniere în rândul copiilor etc.), ilegale (furturi, trafic de droguri, comerț ilegal de locuințe, camătă etc.), existența unei culturi a sărăciei.

Dezvoltarea abilităților sociale în cadrul serviciilor de probațiune

Gabriel Oancea, Serviciul de Probațiune București,

Mihai Micle, Institutul de Psihologie, Academiei Române,

Andreea Faur, Serviciul de Probațiune București

Ultimele decenii au fost marcate în planul activităților de reabilitare a infractorilor de urgența abordărilor bazate pe includerea acestora în cadrul unor programe structurate în vederea acoperirii nevoilor criminogene și, implicit, de reducere a riscului de recidivă. Programele structurate se adresează unei multitudini de probleme cu care infractorii se confruntă, precum lipsa sau insuficienta dezvoltare a abilităților rezolutive, a celor sociale ori consumul de droguri. În condițiile în care implicarea infractorilor în comiterea unor acte de violență fizică nu are un caracter singular, de cele mai multe ori infractorii prezentând un pattern infrațional care are la bază lipsa unor abilități de management a agresivității, serviciile corecționale au fost preocupate de implementarea unor programe care să se adreseze acestor nevoi criminogene.

În acest sens, plecându-se de la o serie de modele teoretice, precum teoria învățării sociale dezvoltată de către Albert Bandura, dar nu numai, au fost dezvoltate o serie de programe de dezvoltare a abilităților sociale, care sunt focalizate și pe îmbunătățirea abilităților infractorilor de a evita să se implice în situații cu potențial conflictual ori de a gestiona stările de furie. În cadrul acestei lucrări vom proceda la prezentarea celor două programe de grup care se aplică în cadrul Serviciului de Probațiune de pe lângă Tribunalul București centrate pe îmbunătățirea abilităților sociale ale minorilor și adulților și care conțin module adresate infractorilor care întâmpină probleme în managementul agresivității și a stărilor de furie.

Reacția sistemului de justiție din România față de posibilitatea soluționării conflictelor dintre victimă și infractor prin mediere. Rezultate relevante privind opiniile magistraților

Ecaterina Balica, Institutul de Sociologie, Academia Română

Andrea Parosanu, Universitatea Ernst - Moritz – Arndt, Greiswald, Germania

Tudor Balas, Institutul de Sociologie, Academia Română

Marian Miu, Institutul de Sociologie, Academia Română

Medierea ca practica restaurativă de soluționare a conflictelor dintre victima și infractor a fost utilizată, în România, în cadrul unui proiect experimental din 2002. Cadrul legal necesar implementării acestei metode de rezolvare a litigiilor a fost creat abia în 2006, ca urmare a elaborării Legii nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator. Datorită unor deficiențe sesizate în practică, legea a fost modificată de câteva ori. Cu toate acestea, numărul conflictelor soluționate prin intermediul medierii a rămas destul de mic.

În anul 2010, autorii au fost implicați în derularea unei anchete care și-a propus să identifice factorii care determină evoluția implementării acestei modalități de rezolvare a litigiilor. Cercetarea a fost structurată încât să obțină informații atât de la reprezentanții sistemului penal clasic de justiție (judecători și procurori), cât și de la organizațiile care furnizează servicii de mediere și mediatori.

Lucrarea noastră va încerca să evidențieze cele mai semnificative rezultate din sondajele realizate la nivel național, în toate parchetele (procurori 1521) și judecătoriile (judecători care instrumentează dosare penale - 361 respondenți). Vom prezenta date despre nivelul de informare al celor două categorii profesionale privind legislația națională și internațională în domeniul medierii, privind practicile de mediere, experiența personală și opiniile privind utilitatea medierii între victima și infractor. În același timp, vom aduce în discuție factorii care, în opinia noastră, influențează evoluția acestei practici restaurative la nivel național.

2. Identitate și interculturalitate în spațiul social European.

Moderatori: prof. univ. dr. Ștefan Buzărnescu (Universitatea de Vest din Timișoara),

lector dr. Melinda Dincă (Universitatea de Vest din Timișoara)

Rolul sistemului culturii tradiționale în definirea identităților, în Europa noului mileniu

Sabina Ispas, Institutul de Etnografie și Folclor "C. Brăiloiu", Academia Română

„Folclorul este mijlocul fundamental al societății
pentru a-și descoperi și construi propria identitate”
(A. Dundes).

Cultură profundă, tradițională, populară, folclor – sunt numai câțiva termeni sau câteva sintagme prin care este denumit un segment important din cultura umanității. Această cultură este identificată de specialiști pe baza unor caracteristici proprii și, de multe ori, confundată cu alte structuri, denigrată, privită cu superioritate sau ignorată de amatori. O găsim și în societățile „primitive” și în cele „civilizate”, în mediile rurale și urbane, în grupuri dominante sau subordonate, are caracter procesual și o relație specială cu istoria. Este un fenomen peren și universal, nu poate fi identificat, cercetat și sistematizat decât dacă este consemnat riguros și obiectiv prin alcătuirea documentelor specifice.

Avem a face cu întreaga cultură spirituală, cu circulație dominantă, dar nu exclusiv, orală, a unei comunități, în care sunt incluse, alături de literatură, muzică și dans, credințele, obiceiurile, practicile, normele comportamentale, juridice, arhitectura, etnoiatria, formele artistice materiale exprimate prin intermediul diferitelor substanțe etc. Este un sistem tradițional inter-personal de cunoaștere care se manifestă atunci când se transmite informația inclusă în setul de cunoștințe colectiv și în cel expresiv, prin actul singular al

interpretării și creației. Este „un proces de comunicare” - și nu un „agregat de fapte”-, un șir de fenomene a căror existență include ideea de transformare succesivă, prefacere, evoluție. Pentru societatea contemporană, este inclusă aici atât tradiția, moștenirea culturală, cât și inovația izvorâtă din necesitățile actuale ale acesteia. Calitatea de normă verificată și acceptată social de către colectivitate apare în limitele impuse de solicitările cotidiene. Un produs creat de un individ este preluat, asimilat și transmis către o colectivitate. „Faptul” concret este rezultatul creației individuale, are caracter de unicitate, dar interpretul creator are drepturi de paternitate limitate temporal și spațial numai asupra creației sale. Colectivitatea își asumă drepturile patrimoniale asupra categoriilor, modelelor, asupra sistemului din care acestea fac parte. Variabilitatea decurge din colectivismul creației. Colectivitatea își educă, modelează și produce propriile personalități creatoare de care are nevoie. Fiecare variantă a produsului acestuia cultural prezintă un grad de inovație, neexistând o identitate absolută a creației individuale (cu excepția unora dintre componentele ritualelor), dar o inovație majoră este provocată de mutații la nivelul funcției care, la rândul ei, este determinată istoric și social și orientată după nevoile grupului. Cultura profundă, tradițională, populară, folclorică este „absorbită” și nu „învățată”, „dezvoltată”, iar nu „inventată”, unitară, ea trebuie să dea distincție și individualitate grupului consumator.

Societatea post-industrială actuală a impus redefinirea conceptelor acestora și chiar a celui de „societate folclorică” a timpurilor moderne. „Societatea folclorică” sau „tradițională” a fost confundată, tot mai frecvent, cu societatea numită „primitivă” – și studiată ca atare - pe baza unor criterii folosite cu deosebire în definirea acesteia din urmă, cum ar fi: izolarea, dimensiunile mici, comunicarea limitată cu exteriorul, o strictă diviziune a muncii, marea omogenitate la păstrarea căreia rol esențial are unitatea confesională și în care relațiile de rudenie sunt un factor de importanță majoră. De obicei, aceste societăți folclorice au fost asimilate societăților rurale, abordare total neadecvată. Reperetele folosite pentru definirea lor nu fac decât să evidențieze, în fapt, calitatea acestora de a fi echilibrate, sigure, cu o bună bază de cooperare internă, fără a fi excluse, sub nici o formă, comunicarea și schimbul cu exteriorul.

Cultura folclorică este un element vital în viața fiecărui membru al grupului. Chiar dacă toți indivizii nu se cunosc personal - și în cazul grupurilor mici sau izolate -, ei au un fond familiar tradițional, valori, norme, simboluri comune, cunoscute, acceptate și însușite. Este un element de unitate și oferă, prin mijloace specifice, repere de identitate. Cultura tradițională funcționează și acționează ca sistem. Justificarea interesului pentru studierea acestei culturi nu se află atât în nevoia cunoașterii fenomenului tradițional, cât în nevoia de înțelegere a sistemului prin care acesta este folosit și controlat. Sistemul nu este o abstracțiune, el este prezent prin oamenii care îl produc și îl folosesc.

Cultura populară oferă modele cu valoare distinctivă unei comunități cu trăsături bine individualizate, care se exprimă cognitiv și afectiv față de alți oameni, de mediu sau de univers. Viziunea față de exterior explică atitudinile și deprinderile care determină acțiunile umane. Viziunea asupra universului apare, de obicei, ca o proiecție a percepțiilor circumstanțelor imediate, dublată de experiența acumulată în timpul istoric de către persoană și de către grup. Se creează o tensiune între „intelect” și „emoțional” care orientează viziunea asupra lumii.

Identitatea unei societăți se conturează prin simbolurile principale recunoscute unanim de către membrii acesteia, semne, credințe, tradiții, expresii specifice care dau un sens existenței membrilor grupului laolaltă și îi permite acestuia să-și recunoască propriul membru dintr-o masă de indivizi. Folclorul exprimă identitatea culturală a grupului familial, ocupațional, național, religios, etnic, zonal etc. El stabilește legături între grupele care au afinități. Dacă legăturile se pierd, acestea se risipesc și se produce o alienare ireversibilă. Pentru refacerea unei identități locale – de exemplu, identitatea sătească – este necesară refacerea identităților individuale. Sistemul culturii tradiționale – componente narrative, dramatice, care includ genurile și speciile folclorice, sistemele rituale, practicile religioase etc. – reunește grupul într-un destin comun. Identitatea justifică, astfel, existența individului. Ea trebuie considerată o structură psihologică și socială bazată pe tipul de cultură folclorică, oferă un sentiment de siguranță, fundamentează și refundamentează coordonatele stării inițiale a grupului.

Identitatea etnică este modelată de influențele politice internaționale, de religie, de limbă care, laolaltă cu sistemul „culturii folclorice”, alcătuiesc rețeaua de susținere. Creșterea conștiinței de sine individuală este determinată de evoluția organizării sociale. Identitatea individului se dezvoltă ca urmare a capacității lui de a-și structura activ experiența de cunoaștere față de idealurile personale, conflicte, etc. Specialiștii susțin

că lipsa unor repere ferme de identitate poate face din omul viitorului o ființă fragilă. Situația poate fi asemănată cu cea a satului românesc contemporan aflat în proces de reorganizare și restructurare, de refacere a identității de grup și a identităților individuale care au fost agresate de-a lungul a mai mult de jumătate de veac. Este de presupus că procesul va avea fațete contradictorii, în evoluția lui întâlnindu-se segmente ale vechii identități în care găsim și acele elemente rezultate din direcționarea tendențioasă și agresivă care s-a exercitat asupra culturii profunde jumătate de secol, alături de noile componente oferite de „bombardamentul” informațional care se exercită asupra grupurilor umane în ultimul deceniu. Cultura de tip folcloric poate oferi un răspuns anxietăților timpului modern.

Fenomenul elitar și videocrația

Adrian Dinu Rachieru, Universitatea Tibiscus, Timișoara

„Cu siguranță că politica se face prin intermediul mass-media”
(R. Silverstone)

It is easy to observe that the idolatry of the “monitor culture”, which attracts “the small screenfans” through TV seduction, promotes a new modus vivendi equivalent to a religious ritual both fantastic and time-consuming. Apart from the addiction syndrome, psychologically speaking, this “ritual” generates, on a sociological level, a rich social pathology which has been irresponsibly ignored so far. So much so that the repeatedly acclaimed media pedagogy becomes a stringent necessity of our epoch / age, decreeing a “hygienic distance” from the invasion of the media culture which stupefies the public. Just how efficient could this critical examination be? – is a fair enough question; could it ensure the immunity of the social organism? Especially now when even politics is made via mass-media; “the magic state” activating teletropism (the spectator’s condition) at the expense of civics, calls for and imposes a new concept: videocracy which degrades and discredits the political discourse through populism and exhibitionism.

Problema crizei culturii în sociologia românească și sociologia europeană

Maria Pescaru, Universitatea din Pitești

Fenomenele de criză care străbat lumea actuală și-au pus amprenta și asupra vieții spirituale. Aspirația spre perfecționarea formei în luptă cu materia rebelă și amorfă reprezintă capacitatea de autodepășire a condiției omului, care, prin creație și cunoaștere artistică, descifrează cărările necunoscute ale viitorului și îi oferă o liniște interioară și o certitudine existențială omului cu privire la locul său în univers și la viitorul său. Din punctul de vedere al crizelor care se manifestă la nivelul macrosocial, dezorganizarea socială este principalul indicator sociologic. Dezorganizarea socială se manifestă în primul rând prin negarea unor valori tradiționale, care pare să fie consecința accelerării evoluției vieții în cadrul civilizației tehnice: accelerare mai curând prin difuzarea culturală - sau prin pretenția culturală mimetică - decât printr-o adevărată educație intelectuală și morală; accelerare prin educația culturală duplicitară, abstractă și intensivă; prin modificarea relațiilor dintre părinți și copii; prin multiplicarea ocaziilor de plăcere, de distracție și de evaziune, prin cursa tinerilor după câștiguri facile, dificile de realizat prin mijloace cinstite, dar indispensabile satisfacerii tentațiilor. Astfel, fenomenele de anomie ale secolului XXI merg mână-n mână cu distrugerea cadrului transcendent și simbolic al culturii.

Problema centrală a lucrării este înțelegerea rolului culturii de a împrăști negura neîncrederii dintre popoare, invitația la colaborare prin din funcțiile comunicarea plenară a valorilor care conferă demnitate și sens existenței umane, una culturii fiind de a oferi noi perspective dezvoltării omului

Transilvania în retorica identitară postcomunistă maghiară și română

Gabriela Jianu, Facultatea de Litere și Filosofie, Universitatea Tor Vergata, Roma, Italia

Transilvania, teritoriul poate cel mai bine asimilat în conștiința publică românească, a reprezentat de-a lungul timpului pentru școala istoriografică a Ungariei și a României o tematică conflictuală ireconciliabilă, iar pentru elita politică de la București și Budapesta o miza importantă.

Pornind de la o sumară trecere în revistă a principalelor momente din istoria postdecembristă a relațiilor interetnice din Transilvania, studiul prezent își propune să focalizeze modulațiile retoricii identitare ardelenice provocate, în special, de evenimente internaționale relevante pentru argumentul în cauză. Conflictul din Kosovo este primul dintre acestea; și încă unul extrem de semnificativ. Să nu uităm faptul că la nivelul mentalului colectiv, cazul Kosovo era reductibil la chestiunea transilvăneană.

Anii '90 ca și prima parte a anilor 2000 poartă pe scena politică a celor două țări trend-ul globalist, de aderare la structuri comune de securitate europeană și euro-atlantică. Studiul de față își propune, de asemenea, să reliefeze modul în care paradigma securității transnaționale s-a repercutat asupra retoricii identitare maghiare și românești. Reușesc autoritățile ungurești de la Budapesta sau depășesc "sindromul Trianon" și să lanseze politici coerente de securitate în parteneriat cu dușmanul de odinioară?

Un ultim aspect vizat de prezentul studiu se referă la tendințele discursului istoric postcomunist și la modul în care comunitatea științifică, în special școlile istoriografice românești și maghiare, au gestionat după 1990 problematica Transilvaniei.

Raportul dintre interculturalitate și multiculturalitate în contextul globalizării. Scenarii identitare pentru cercetarea sociologică a acestui proces

Ștefan Buzărnescu, Universitatea de Vest din Timișoara

Lucrarea este focalizată pe resemantizarea conceptelor de interculturalitate și multiculturalitate sub impactul promovării unui model cultural unic, de structură axiologică preponderent americană. Demersul se restrânge în exclusivitate asupra efectelor prezente ale globalizării care a generat profunde crize identitare, atât în modelul cultural european, cât și în cel asiatic, în general crize identitare cu conotații nu numai culturale, ci și religioasă, economice și chiar politice.

Concluzia studiului este formulată în aria imperativului renunțării la stereotipurile conceptuale și metodologice care au cantonat problema interculturalității în zona cu precădere etnografică, etnologică sau în cea proprie asimilării.

Specificul gestionării unei oferte educative într-un mediu intercultural

Ana Buzărnescu, Liceul Grigore Moisil Timișoara

Lucrarea se bazează pe încercarea de decantare teoretică a unei experiențe la catedră de peste douăzeci de ani în mediul intercultural al Județului Timiș, în speță al Timișoarei. Plecând de la premisa că experimentul intercultural din partea românească a Banatului istoric este un experiment reușit, demersul se concentrează pe specificul construcției curriculare a ofertei educative în mediul intercultural timișorean, în speranța că acesta poate fi un vector de compunere în reforma învățământului românesc aflată în desfășurare.

În concluzii, se pledează pentru asumarea interculturalității bănățene ca studiu pilot și ca instrument, în același timp, pentru reconstrucția pe coordonate interculturale a întregului spațiu social românesc.

Deși discutabilă ideea că România este eminentă interculturală, această perspectivă poate constitui un punct de plecare pentru dezbateri substanțiale, atât în aria sociologiei, antropologiei, cât și istoriei și filosofiei și nu în ultimul rând și a pedagogiei.

Identitate și interculturalitate în satul bănățean

Melinda Dincă, Universitatea de Vest din Timișoara

Lucrarea prezintă morfologia identității sociale și specificul interculturalității din mediul socio-cultural rural din regiunea Banatului. Prezentul demers este fundamentat pe extrase dintre rezultatele unor studii de caz realizate în sate din județul Timiș în perioada 2005-2007.

Convivența inter-etnică, inter-confesională și interculturală a sătenilor din regiunea istorică a Banatului a trasat premisele unui mod specific de a fi, a unei viziuni proprii despre lume și viață, deosebit de valoroase pentru dezvoltarea ruralului din zonă. Totodată, aceste premise rezultate din reconfigurarea identitară a comunităților aduse în discuție într-o perioadă relevantă ca întindere - de câteva secole - sunt edificatoare pentru factorii decizionali care prin analiza acestor comunități pot identifica modele de succes pentru dezvoltarea socială a zonelor care abia în prezent se definesc prin diversitate socio-culturală.

Mass media și construcția identității de gen

Laurențiu Țîru, Universitatea de Vest din Timișoara

Pornind de la capacitățile mass media de a influența percepția asupra realității și de a crea un cadru "virtual" de socializare și construcție identitară, studiul de față își propune să descrie modul în care reclamele TV difuzate la posturile generaliste reflectă diferențele între sexe. Cu alte cuvinte, suntem interesați de a observa și cuantifica modul în care femeile și bărbații sunt reprezentați în reclamele TV. Categoriile folosite în analiză sunt cele propuse într-un studiu documentar anterior (Țîru, 2007) și au "decodificat" mesajul mediatic (reclama TV) pe 3 dimensiuni: (1) caracteristicile individuale ale personajului principal al reclamei (sex, vârstă, aspect fizic); (2) caracteristicile sociale ale personajului reclamei, anume, statutul, contextul social, activitatea realizată sau credibilitatea și (3) raportul cu produsul sau serviciul promovat în reclamă (tipul de produse/servicii, recompensa simbolică promisă).

3. Economia socială în România

Moderatori: prof. univ. dr. Elena Zamfir (Universitatea de Vest din Timișoara/ICCV), prof. univ. dr. Floare Chipea (Universitatea din Oradea), cerc. șt. II dr. Sorin Cace (Institutul de Cercetare a Calității Vieții)

Efecte ale politicilor de încadrare în muncă a tinerilor cu risc de excluziune social - premisă a promovării economiei sociale

Floare Chipea, Universitatea din Oradea

Articolul își propune să reliefeze dificultățile întâmpinate în procesul de încadrare în muncă a tinerilor cu risc de excluziune socială din România, deși în perioada tranziției au fost promovate politici sociale de sprijin în favoarea acestora. În acest sens materialul va identifica principalele politici de sprijin adoptate după anul 1990 în România, în scopul facilitării procesului de încadrare în muncă a tinerilor și va surprinde principalele caracteristici ale acestui grup cu risc de excluziune socială. În scopul cunoașterii efectelor măsurilor de sprijin întreprinse vor fi redată câteva concluzii rezultate din analizele statistice asupra fenomenului, precum și unele date subiective rezultate din două focus-grupuri realizate, pe de o parte cu potențialii angajatori și, pe de altă parte, cu un grup de tineri din categoria menționată, în județul Bihor. O concluzie și o sugestie esențială desprinsă din studiu se referă tocmai la necesitatea dezvoltării unui număr cât mai mare de întreprinderi de economie socială, care să se adreseze categoriilor cu risc de incluziune pe piața forței de muncă.

Rolul guvernării IT într-o cooperativă socială centrată pe servicii informatice

Adina Vasiluță-Ștefănescu, Universitatea de Vest din Timișoara

Rolul tehnologiei informației (IT) s-a schimbat din cel de instrument complementar în desfășurarea activităților organizației în acela de coloană vertebrală de a cărei “sănătate” și performanță depinde poziția competitivă a acesteia. Din cauza acestei schimbări, structurile organizaționale anterioare nu mai sunt adecvate, teoreticienii organizațiilor indicând influența directă asupra structurii a mediului extern și strategiilor de dezvoltare/adaptare la schimbare.

În cazul de față, analizăm un model de strategie organizațională care este aplicat cu succes în cazul cooperativelor sociale în domeniul serviciilor informatice prin structurile, procesele și mecanismele relaționale (Van Grembergen, De Haes, & Guldentops, 2004) implicate în luarea deciziei în sectorul IT. Dezvoltarea accelerată a noilor IT a generat încercarea de integrare rapidă la nivel organizațional, mai mult sau mai puțin reușită, în funcție de factorul decizional, calitatea procesului managerial, de drepturile și responsabilitățile distribuite factorului uman implicat, de formalizarea proceselor pentru activitățile importante, de performanța guvernării IT. IT-ul devine o variabilă esențială în dezvoltarea strategică, măbind performanțele oricărei organizații. Totuși, anunțatele avantaje ale acestei componente sunt în alianță cu riscurile potențiale ale noilor tehnologii. Cadența rapidă a schimbării tehnologiei informației la nivel organizațional și organizațiilor în ansamblu, cere o luare corectă și la timp a deciziilor corelată cu o înțelegere profundă a riscurilor și oportunităților asociate fenomenului IT. Modelul analizat este o cooperativă socială, care este implicată în integrarea persoanelor dezavantajate din Italia, activând în cinci sectoare de activitate, Front-office și call center, gestiunea documentelor, cultura și evenimente, programare și webdesign și sectorul proiectelor de incluziune socială.

Cooperativa socială în Italia, un posibil model pentru dezvoltarea economiei sociale românești

Marius Vasiluță-Ștefănescu, Universitatea de Vest din Timișoara

Sectorul economiei sociale în general și cel al întreprinderilor sociale în particular s-a dezvoltat semnificativ în ultimii 20 de ani în Europa. Economia socială și-a afirmat capacitatea de a contribui la rezolvarea problemelor economice și sociale. Dezvoltările din domeniul economic și social au făcut loc unei alte forme de economie, situată între sectorul privat și public. Formele economiei sociale joacă un rol important, furnizând o ofertă de activități și servicii a căror cerere nu este acoperită adecvat de entități private sau publice.

A devenit astfel un furnizor major de locuri de muncă în Europa, crearea locurilor de muncă este o consecință a obiectivelor specifice a întreprinderilor sociale, și anume prin promovarea integrării prin muncă și furnizarea de servicii personale, cu intensitate mare de alocare a resurselor umane și o oportunitate pentru piața românească în condițiile actualei crize economice și sociale în care căutăm soluții pentru problemele economiei românești.

În acest context analizăm modelul cooperativelor din regiunea Veneto. Menționăm legea 381 din 1991, care oferă cadrul legislativ pentru funcționarea cooperativelor sociale de tip A (managementul serviciilor de asistență socială și educaționale) și B (desfășurarea de activități economice, agricole, industriale, comerciale, care au și o componentă de incluziune socială a persoanelor dezavantajate).

Vom sublinia, cu precădere, rolul și importanța parteneriatului și integrării în rețeaua de cooperative sociale și putem afirma, ca ipoteză de lucru a analizei prezentate, că premiza majoră de funcționare a întreprinderilor în domeniul economiei sociale din Italia, indiferent de domeniu, este depășirea concurenței prin identificarea parteneriatelor strategice.

Proiectul creării unei întreprinderi de economie socială

Ionel Cașcaval, Universitatea de Vest din Timișoara

Se descrie proiectul creării unei întreprinderi de economie socială, prin care doresc o colaborare între sectorul public și cel privat.

De asemenea, colaborarea dintre mediul urban și cel rural în ceea ce privește dezvoltarea producției realizate în sectorul privat agricol, promovarea și distribuirea produselor autohtone în mediul urban protejarea producției proprii prin calitatea produselor bio și reducerea îmbolnăvirii populației cu produse aduse din import, crearea de locuri de muncă în special pentru persoanele defavorizate și introducerea lor în câmpul muncii, multe dintre persoanele rămase fără locuri de muncă în majoritatea satelor din jurul Timișoarei dar cu un potențial de dezvoltare ridicat având în vedere că primăriile dispun de locații neutilizate și de teren disponibil neprelucrat cât și de o mare diversitate de magazine disponibile de preluare a producției.

O mare parte a populației a înțeles necesitatea calității bio pentru a ne proteja de îmbolnăvirea din cauza alimentelor, din modele de cooperative sociale din Italia unde am fost în schimb de experiență am văzut cum funcționează și sunt bune modele de bune practici pe care le putem aplica și la noi .

Incluziunea socială a grupurilor de persoane dezavantajate prin intermediul cooperativelor sociale

Iosif Csatos-Dima, Universitatea de Vest din Timișoara

Ca și segment important din economia socială, cooperativele sociale promovează participarea la dezvoltarea economică și socială a tuturor membrilor comunității, inclusiv a femeilor, tinerilor, persoanelor în vârstă, persoanelor cu handicap, constituind un factor major de dezvoltare economică și socială, contribuind astfel la diminuarea sărăciei.

Cooperativele sociale au un rol important în ceea ce privește îmbunătățirea condițiilor sociale și economice ale diferitelor comunități, prin dezvoltare în cooperare. Ele sunt asociații autonome, formate din indivizi care se reunesc voluntar pentru atingerea unor aspirații comune, atât din punct de vedere economic, social, cât și cultural, prin intermediul unei întreprinderi deținute în comun și controlate după principii democratice.

Cooperativele sociale au ca scop îndeplinirea nevoilor membrilor acesteia, oferind locuri de muncă în comunitățile locale, contribuind la integrarea socială. Se poate dobândi, astfel, o autonomie de natură a elimina forme ale dependenței de ajutorul social.

Pe lângă rolul economic în sprijinul grupurilor dezavantajate ale societății, cooperativele sociale au un rol educativ, aducând beneficii colective neeconomice în raport cu membrii lor, vizând schimbarea conștiinței sociale spre formarea unei culturi a muncii.

În concluzie, cooperativele sociale reprezintă un important agent economic și angajator, constituindu-se într-o opțiune strategică pentru combaterea excluziunii și dezvoltare economică durabilă. Deși la început de drum, în România cooperativele sociale se bucură de o recunoaștere din ce în ce mai mare, crescând interesul pentru antreprenorialul social care răspunde provocărilor contemporane.

Abordări în evaluarea economiei sociale

Ion Daniel Popa, Universitatea din București

Evaluarea este aplicarea metodelor de cercetare socială în vederea aprecierii conceptualizării, designului, implementării și utilității programelor de intervenție socială.

Nu există încă un consens cu privire la metodologiile sau indicatorii care să măsoare toate caracteristicile specifice în evaluarea economiei sociale, datorită domeniului complex și diversificat, prin formele de organizare și funcționarea acestora, tipurile de activități pe care le dezvoltă și modul în care relaționează cu instituțiile publice și sectorul de afaceri.

Evaluarea economiei sociale poate avea următoarele **dimensiuni**:

- **organizațională**: performanța în termeni de calitate, eficiență, productivitate;
- **utilitate socială**: impactul asupra reducerii inegalităților sociale sau excluziunii, mobilizarea actorilor, parteneriatul cu alți actori, efectele redistributive;
- **instituțională**: inovația socială vis-a-vis de administrarea activităților la nivel teritorial sau sectorial, legăturile dintre economia socială, sectorul public și sectorul privat.

În consecință, trebuie avute în vedere următoarele abordări:

- Din perspectiva **managerială și strategică**, inspirată din abordarea alegerii raționale, evaluarea se referă la contabilitate, bilanț, raportări, audit;
- Din perspectiva **economiei neo-instituționaliste**, capacitatea acesteia de a umple golurile lăsate de piață și de sectorul public. Această perspectivă ajută guvernul de a identifica pe acele organizații care sunt competitive în furnizarea diferitelor servicii sociale, în conformitate cu principiul subsidiarității;
- Dintr-o perspectivă **cognitivă**, evaluarea politicilor publice este văzută ca construcție socială sau acțiune colectivă. Politicile publice nu sunt rezultatul deciziilor raționale luate de un actor suveran, ci rezultatul interacțiunilor sociale din cadrul unui sistem de actori. Aceste interacțiuni generează idei, reprezentări și valori comune care permit acțiuni colective. Din perspectiva constructivistă, evaluarea poate fi considerată un instrument pentru optimizarea interacțiunii și procesului de cunoaștere care generează acțiuni colective;

Din perspectivă **instituționalistă**, evaluarea dobândește importanță în ceea ce privește contribuția economiei sociale la democratizarea modelului de dezvoltare, înnoirea acțiunii publice, crearea unei căi de mijloc între economic și social, îmbinarea de instrumente cu intervenția publică în alte instrumente ale sectorului privat și economie socială.

Economia socială, o oportunitate pentru integrarea socială a romilor

Cristina Tomescu, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română

Florin Botonogu, Policy Centre for Roma and Minorities in Bucharest

Romii reprezintă în continuare în România unul din grupurile cu risc social crescut, în ciuda măsurilor active promovate. Populația de romi se confruntă cu câteva probleme generalizate, legate de șomaj și participare scăzută pe piața formală a muncii, stoc de educație redus.

Integrarea romilor prin forme de economie socială ar reprezenta o oportunitate pentru comunitățile de romi, avantajată de câteva caracteristici ale economiei sociale și de câteva elemente caracteristice pentru formele de excluziune socială a romilor.

Trebuie subliniată importanța valorilor culturale ale romilor, cu accent pe familie și rețelele de solidaritate socială interfamilială, care pot avea un rol important în promovarea economiei sociale în comunități, prin activarea acestor rețele de solidaritate și întraajutorare existente deja. De asemenea, existența unor lideri de comunitate, a unor ONG-uri roma care au activat local/ au derulat în comunitate proiecte anterioare sunt un avantaj în promovarea activismului social, specific economiei sociale.

O caracteristică a economiei sociale este capacitatea de a dezvolta coeziune socială, tocmai pentru că activitățile economiei sociale au rădăcini locale, activează rețelele locale, comunitare și capital social local, potențează resurse locale. Foarte importantă este din acest punct de vedere capacitatea economiei sociale de a dezvolta comunitățile locale și de a se plia pe rețele locale. Crearea de locuri de muncă se face la nivel local, în funcție de nevoile, serviciile necesare. Din acest punct de vedere, economia socială este o alternativă viabilă în dezvoltarea unor comunități cu probleme sociale. Nevoile locale în multe dintre comunitățile de romi nu se referă doar la lipsa unui loc de muncă, ci există acumulate o serie de probleme legate de integrare și lipsa serviciilor în comunitate.

Economia socială în România: provocări și rezultate

Daniel Arpinte, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română

Sorin Cace, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română

Ștefan Cojocaru, Universitatea Iași

În ultimii 20 de ani, economia socială a devenit un subiect de interes dat fiind faptul că instituțiile ei trebuie să își asume un rol din ce în ce mai mare în producerea și furnizarea de bunuri și servicii sociale de interes public. În România, deși forme de economie socială se regăsesc de foarte mult vreme în societate, nu putem vorbi de un domeniu conturat din punct de vedere instituțional, legislativ și al rezultatelor efective. Studiul de față arată stadiul dezvoltării economiei sociale luând în considerare trei forme de economie socială care sunt prezente în peisajul românesc: cooperativele, organizațiile neguvernamentale și casele de ajutor reciproc.

Potențialul de a dezvolta activități de economie socială la nivelul celor trei tipuri de organizații este redus. Nu există un cadru legislativ specific care să încurajeze dezvoltarea de activități de economie socială iar disponibilitatea instituțiilor publice pentru a sprijini structurile care se adresează grupurilor vulnerabile este foarte limitată. Cazurile în care cele trei forme de economie socială se adresează nemijlocit creșterii gradului de ocupare pentru grupurile dezavantajate sunt mai degrabă izolate. Ca o caracteristică generală, cu excepția ONG-urilor, celelalte tipuri vizează indirect categoriilor dezavantajate, fără nici un fel de servicii furnizate în mod coerent.

Încadrarea în muncă a persoanelor cu handicap: UPA

Simona Ilie, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română

Reglementate relativ recent (2006) unitățile protejate autorizate (UPA) se doresc a fi o cale de sprijin a creșterii ocupării în rândul persoanelor cu handicap. Pe lângă scopul social este explicit rolul economic așteptat de la aceste unități, translatând astfel UPA în sfera măsurilor active de suport social.

O lectură a listei acestor unități pune în evidență faptul că UPA sunt unități de dimensiuni micro și mici, deopotrivă din rândul ONG-urilor și al SRL-urilor. Cum reușesc să reziste aceste unități, cumulând dificultatea capacității productive mici și a forței de muncă cu nevoi speciale, în competiția pe piața liberă și cât de viabilă este această formă de suport a persoanelor aflate în dificultate este tema abordată în cadrul unei cercetări calitative derulate în 2011.

Cercetarea a urmărit domeniile de interes pentru activitatea UPA, recrutarea forței de muncă, relațiile de muncă, relația cu autoritățile, cadrul legislativ, diferențele între sectorul ONG și ce al SRL-urilor, ca și sustenabilitatea economică a unităților.

Funcția socială a sectorului cooperatist din regiunile de dezvoltare București Ilfov și Sud Est, România

Filip Alexandrescu, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română

Această lucrare își propune să analizeze societățile cooperative din regiunile București-Ilfov și Sud-Est, prin date colectate în cadrul proiectului INTEGRAT (2011), din punctul de vedere al funcției lor sociale. Prin funcție socială se are în vedere oferirea de servicii sociale membrilor și angajaților lor (funcția socială internă) și integrarea în muncă a persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile (romi, beneficiari de venit minim grant) care întâmpină dificultăți în găsirea unui loc pe piața muncii (funcția socială externă). Analiza datelor cantitative colectate de la 235 de societăți cooperative, dintre care 39 sunt localizate în București-Ilfov și 196 în Sud-Est, sugerează o implicare redusă și punctuală în ajutorarea membrilor, aceasta manifestându-se mai ales în situații de nevoie acută. Ajutoarele periodice sunt mai rar întâlnite, excepție făcând propensiunea societăților cooperative din București-Ilfov spre redistribuirea excedentului obținut. Funcția socială externă, de integrare în structurile cooperatiste a persoanelor vulnerabile este îndeplinită și ea la un nivel scăzut, deși există interes pentru creșterea participării persoanelor vulnerabile. Per ansamblu, funcția socială a societăților cooperative este limitată atât de lipsa unei viziuni de solidaritate socială, care a animat cooperatiile în trecutul ante-belic al României, cât și de slaba integrare a societăților cooperative în structura economică contemporană, situație radical diferită de perioada socialistă. O reinventare politică și economică a cooperăției pare indispensabilă pentru creșterea funcției sociale a acesteia.

Economia socială – analiză comparativă în opt state membre ale Uniunii Europene

Victor Nicolăescu, Universitatea “Petre Andrei” din Iași, Asociația pentru Promovare și Dezvoltare Socio-Economică Catalactica

Analiza comparativă a proiectelor și organizațiilor economiei sociale din opt state membre ale Uniunii Europene (Marea Britanie, Spania, Italia, Portugalia, Polonia, Grecia, Belgia și România) prezintă o imagine structurată a coordonatelor instituționale și legislative proprii țărilor respective. Țările au fost selectate pe baza gradului de recunoaștere a conceptului de economie Socială și conform metodologiei utilizate în studiul Întreprinderile și organizațiile celui de-al treilea sistem. O provocare strategică pentru angajare (CIRIEC 2000).

Studiul indică faptul că nu există un model anume ce trebuie urmat; în schimb fiecare caz este unul unic deoarece multe condiții influențează dezvoltarea sa, cum ar fi cadrul socio-economic, sursele de finanțare, experiența și expertiza profesioniștilor implicați etc. Prin urmare, pentru a crea un model adecvat de intervenție în economia socială potrivit fiecărei circumstanțe specifice este nevoie de strategii inovatoare și bine proiectate capabile să combine diferitele mecanisme și instrumente. Conform analizei comparative, eficiența economiei sociale depinde de un număr de aspecte importante, iar parametrii semnalși confirmă

viabilitatea și sustenabilitatea organizațiilor din sectorul economiei sociale. Prin compararea studiilor de caz din această analiză, rezultă în mod clar faptul că majoritatea proiectelor și organizațiilor care nu pregătiseră un plan de afaceri, ce nu au promovat puternic activitățile lor și nu au stabilit parteneriate sau orice altfel de rețele, și-au încetat activitatea după încheierea finanțării.

Fiind o țară fost comunistă, România este doritoare să dezvolte un sector inovator și puternic al economiei sociale și să evite extremele capitalismului și comunismului, întreprinderea socială fiind văzută probabil drept cheia către un mod diferit de a sprijini comunitățile și grupurile defavorizate cu risc de excluziune socială.

Nivelul de dezvoltare al societăților cooperative din regiunile de dezvoltare București-Ilfov și Sud-Est

Flavius Mihalache, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română

Această lucrare își propune să illustreze nivelul la care se află sectorul cooperatist în regiunilor de dezvoltare București-Ilfov și Sud-Est, cu accent descrierea caracteristicilor și coordonatelor de activitate ale cooperativelor de consum și ale cooperativelor meșteșugărești. Datele analizate, de natură cantitativă și calitativă, reprezintă rezultatele etapei de cercetare din cadrul proiectului Integrat – resurse pentru femeile și grupurile roma excluse.

Rezultatele cercetării derulată asupra societăților cooperative active la nivelul regiunilor de dezvoltare București-Ilfov și Sud-Est conturează o stare caracterizată, în principal, prin evoluții negative și subdezvoltare. Aceste afirmații confirmă concluziile studiilor anterioare asupra acestui domeniu și ridică semne serioase de întrebare cu privire la evoluțiile pe termen mediu și lung ale acestui sector al economiei sociale.

Sectorul cooperatist, intrat într-un puternic declin după 1990, nu reușește să-și asigure subzistența prin desfășurarea activităților economice clasice, fiind nevoit să caute noi surse de venit, continuarea activităților societăților cooperative depinzând, în acest sens, de capacitatea lor de adaptare și inovare. Strategia pe care o urmează cele mai multe dintre societățile cooperative este una de supraviețuire și vizează asigurarea resurselor necesare din activități paralele specificului organizațiilor.

O tipologie a formelor de economie socială

Mihnea Preotesi, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română

Cosmin Briciu, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română

Prezentarea propusă valorifică rezultatele a două studii calitative realizate în cadrul proiectelor realizate în cadrul ICCV: **Integrat** -Resurse pentru femeile și grupurile Roma excluse social din 2011, respective Proactiv-de la marginal la incluziv, cercetare realizată în octombrie-noiembrie 2009. Chiar dacă există anumite diferențe legate de metodologia de culegere a datelor, cele două cercetări amintite și-au propus, ca scop principal, realizarea unor profiluri județene ale economiei sociale în regiunile de dezvoltare Vest-Oltenia și Sud Muntenia (Proactiv-2009-2010), respectiv, București-Ilfov și Sud-Est, (Integrat-2010-2011.)

Fiind vorba de județe diferite și de regiuni de dezvoltare diferite, nu ne-am propus și nici nu puteam, în mod riguros, să surprindem dinamica transformării profilului economiei sociale între octombrie 2009 și martie 2011. Ceea ce ne-am propus să surprindem sunt elementele comune care definesc un profil consistent al unor tipuri de interacțiune / noninteracțiune a unor structuri instituționale cu beneficiarii activității lor, din perspectiva economiei sociale.

Tipologia pe care ne-am propus să o construim combină criteriile de eficiență economică și socială, cu cele ce definesc profilul de furnizor de economie socială al entităților ce vor fi analizate ca aparținând, într-o măsură mai mare sau mai mică, domeniului economiei sociale.

Așadar, aceste organizații, vor fi clasificate după următoarele criterii:

1. Respectarea principiilor generale ale economiei sociale
2. Adresabilitatea către beneficiarii aparținând grupurilor vulnerabile
3. Eficiența economică a activității
4. Eficiența socială a activității

Neexistând *forme pure* de economie socială, vor fi analizate, în profunzime, cele mai eficiente *forme impure* existente, în vederea revelării anumitor mecanisme de acțiune a economiei sociale, modele de rezolvare a problemelor și de depășire a obstacolelor, în contextul economico-social actual.

În acest context, considerând ca principiu de bază al unei activități de economie socială, producerea de profit în scopul redistribuirii către acțiuni sociale adresate persoanelor vulnerabile din punct de vedere social, din analiza datelor din cele două proiecte amintite, a reieșit faptul că organizațiile ce se încadrează cel mai bine în acest profil sunt nedemocratice, nesolidare în sensul restrâns avut în vedere, nu neapărat private, având mai multă sau mai puțină libertate de asociere și decizie. Excluzând organizațiile care nu respectă condiția minimală de a nu fi controlate de sectorul public, vom analiza toate celelalte forme mai mult sau mai puțin "*impure*" de economie socială.

4. Accesul la educație.

Moderatori: conf. dr. Adrian Hatos (Universitatea din Oradea), cerc. șt. III Gabriela Neagu (Institutul de Cercetare a Calității Vieții)

Integrarea școlară a elevilor defavorizați din Cluj-Napoca

Diana Damean, Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca

Lucrarea prezintă rezultatele obținute prin adaptarea unui instrument validat și standardizat pentru elevii de 11-19 ani din România (Profilul Succesului școlar) pentru măsurarea integrării școlare a elevilor defavorizați (SES scăzut, etnie Romă, părinți emigrați etc.). Versiunea scurtă a instrumentului a fost aplicată pe un eșantion de 500 de respondenți din 5 școli profesionale din Cluj-Napoca. În paralel au fost efectuate 60 de interviuri cu elevi, cadre didactice și inspectori școlari pentru a asigura o mai bună înțelegere și interpretare a rezultatelor. Conform așteptărilor, elevii care provin din medii defavorizate au obținut scoruri sub media națională la toți indicatorii integrării școlare (sprijinul din partea profesorilor, relația cu colegii, siguranța din școală etc.).

O concluzie neașteptată a rezultat din datele calitative: dezinteresul elevilor față de școală nu provine de la conținutul lecțiilor, ci de la: (a) dificultățile de a stabili o relație apropiată cu profesorii, de a simți că aceștia vor să îi ajute, nu doar să îi sancționeze; (b) gradul crescut de violență din școală și lipsa unei reacții ferme din partea adulților; (c) lipsa sentimentului de apartenență la clasa din care fac parte, datorată în opinia respondenților lipsei banilor, care ar face posibilă organizarea și participarea la mai multe activități de grup, cunoașterea colegilor și dezvoltarea unei identități de grup. Pe de altă parte, profesorii și inspectorii școlari consideră că problemele elevilor defavorizați se datorează neimplicării familiei în procesul educațional și lipsei programelor de formare care să îi ajute să lucreze cu copiii cu probleme.

Accesul la educație în România: o analiza a probabilităților de realizare a tranzițiilor educaționale

Adrian Hatos, Universitatea din Oradea

Post-communist transition has brought about the opportunity of large-scale quasiexperiments regarding the effects of policies to manage social inequalities, including those in the area of education. In sociology of stratification and mobility a notable importance has been gained by efforts to evaluate the impact of communist regimes on social and educational mobility. My article investigates the dynamics of the access to education of several cohorts of Romanian adults born until 1985 following the expansion of the different levels of education by especially the factors that influenced the probability of achieving a certain educational transition.

Predictori sociali ai succesului sau eșecului școlar

Sebastian Năstuță, Universitatea "Petre Andrei" Iași

Pe lângă alte evenimente intens mediatizate anul 2011 va rămâne în conștiința colectivă din România drept "momentul" în care aproximativ 54% dintre absolvenții claselor a XII-a nu au luat note de trecere la examenul de Bacalaureat. Dincolo de cutremurul social și mediatic creat de o asemenea cifră din perspectivă sociologică sunt importante de analizat cauzele acestui fenomen. Valorile și aspirațiile acestor liceeni, maniera acestora de a se raporta la procesul educațional, rezultatele școlare anterioare, implicarea părinților sau a profesorilor în viața școlară a elevului, controlul asupra activității acestora sunt doar câteva elemente ce ar fi putut prezice succesul sau eșecul la examenul de Bacalaureat.

Bazându-ne pe rezultatele unei cercetări sociologice – Barometrul Valorilor și Aspirațiilor elevilor de liceu - întreprinsă asupra elevilor de liceu din clasele a XII-a din municipiile Iași și Bacău în perioada Aprilie – Mai 2011 ne propunem să identificăm "portretele modale" ale elevilor de la liceele cu o rată de promovabilitate de 100% sau apropiată și care ar fi elementele socio-demografice sau comportamentale caracteristice ale elevilor din liceele cu o rată de promovabilitate sub media națională. Eșantionul de 830 elevi aparținând celor două categorii de licee ne-a permis construirea unor modele de regresie logistică care să explice apartenența unui elev la una dintre cele două categorii de licee.

Potențialul tehnologiilor mobile în educație

Ioana Stănescu, Advanced Technology Systems România

Antoni Ștefan, Advanced Technology Systems România

George Mouzakis, Educational Organization e-DEKA, Grecia

Mobilitatea a fost întotdeauna parte integrantă a condiției umane. Dezvoltarea tehnologiilor mobile constituie o formă modernă de manifestare a mobilității, care aduce noi oportunități și provocări în mediul educațional. Autorii abordează contextul implementării unei aplicații mobile de management a cunoștințelor din perspectiva principiilor de dezvoltare, dar și a aspectelor ce privesc componenta etică și performanța.

Infinita criza a educației

Mariana Mion Pop, FIBONACCI, Italia

Chiar și Eminescu, pe vremea când era inspector școlar, se plângea de nesfârșitele probleme din învățământ. Descartes, tatăl filosofiei moderne, prin 1600 dădea lecții și sfătuia asupra modului în care trebuie desfășurată analiza unei teme. Și totuși, chiar profesorii din anii 2000 nu au capacitatea de a redacta o temă literară în limba maternă fără greșeli de sintaxă sau de ortografie. Din păcate, nu este doar problema școlii din România; poate fi oricare Stat "X" în această situație, deoarece eterna criză a învățământului se manifesta oriunde în școala de ieri, de azi, de mâine: defectuoasa pregătire a elevilor de ieri se reflectă în educația viitoarelor generații. Fără o ofertă formativ - pregătitoare la nivel înalt, nu vom putea beneficia de performanță. Pentru a obține performanță, este nevoie de cercetare și deci de fonduri care să permită exportul și importul "științei". Un stat care nu investește în educație, nu are viitor. Eterna criză a sistemului de învățământ stă în conștientizarea diferenței între școala de stat (ca substantiv) și stat (ca verb). Aici intervine problema găsirii "țapului ispășitor": a cui este vina că lucrurile nu merg bine, a Statului sau statului? Fiecare dintre noi ne punem întrebarea de partea cui stăm? A cadrelor didactice sau a copiilor?

Centrul de performanță educațională Fibonacci a găsit o soluție pentru soluționarea crizei din învățământ. La ce fel de educație vrem să avem acces și cine trebuie să aibă acces la educație? Școlarii unii vin să învețe ceva de la profesori, alții vin într-un fel de parcare păzită numită școală. Profesorii, unii vin ca să câștige un ban, alții nu găsesc altă meserie, dar foarte puțini vin din vocație. Unii părinți, caută soluții ca să-și vadă copiii realizați și bine pregătiți și plătesc meditații și nu pregătiri. Prin urmare: accesul la educație nu îl pot avea toate cadrele didactice și nici nu se pot instrui copii care nu își doresc să primească instruire.

În selecția naturală atât a cadrelor cât și a elevilor intervine cu metoda Clofy Centrul de performanță educațională Fibonacci. Prin această metodă, elevul este urmărit pe întreaga perioadă de pregătire/ de formare personalizată și își poate alege metodistul, mentorul și psihopedagogul care răspunde de formarea continuă a cursantului și de rezultatele acestuia. Metoda este aplicată deja în Italia în licee private precum și în alte state. Un proiect pilot a fost implementat în trei școli din București în primăvara anului 2011. Rezultatele au fost excelente și în acest an școlar 2011-2012, proiectul ia amploare și în alte școli. Centrul de performanță educațională Fibonacci pregătește cadrele didactice pentru a da randamentul maxim la clasă, examinând fiecare lecție pe care cadrul didactic trebuie să o împărtășească pe înțelesul fiecărui cursant. Acestuia îi dă sfaturi și directive pentru implementarea portofoliilor personalizate pe elev și este asistat de metodistul și psihopedagogul candidatului. Accesul la educație trebuie să-l aibă doar cei care au respect pentru propria persoană fie ca elev, fie ca și cadru didactic.

Prezentarea rezultatelor proiectului "Un sprijin necesar elevilor de etnie roma și turcă din județul Constanța"

Gabriela Neagu, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română

Într-o perioadă marcată de criză, există instituții de învățământ din România care au înțeles să valorifice toate oportunitățile pe care le oferă programele cu finanțare externă, mai ales cele prin fonduri europene. O astfel de instituție de învățământ este Școala cu clasele I-VIII „Spiru-Haret” din Medgidia. ICCV a fost partenerul acestei instituții de învățământ într-un program finanțat prin fonduri europene care s-a desfășurat în perioada mai 2010-mai 2011. Obiectivul demersului de față este să prezentăm rezultate cercetării pe care echipa ICCV a desfășurat-o în cadrul acestui proiect.

Organizational and Occupational Commitment of Romanian University Staff. A First Look at the Data

Bogdan Voicu, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română

Raluca Rusu, Universitatea Lucian Blaga din Sibiu

Our paper addresses the topic of organizational commitment in the context of Romanian university professors. We use the new data of the ARACIS 2011 Barometer of (Higher Education) Quality to have a first glance in the field of professor's commitment, a field barely studied in Romanian context. Following Mayer and Allen (1993, 1997) we adopt a multidimensional approach to the topic. The paper propose a first look at the data, describing the levels of commitment and the relationship between its components. Considering the evolution of Romanian higher education in the past 20 years, we develop and test four basic hypotheses: (1) The levels of commitment are rather high, no matter if considering organizational or occupational commitment.; (2) Affective commitment is stronger than normative and continuity one; (3) Affective commitment is directed rather towards organizations than towards profession; (4) in the sciences which were forbidden to exist until 1989, commitment is lower than in those areas where university teaching was permitted during communism.

Influența genului asupra performanțelor școlare la elevi din perspectiva relației profesor-elev

Cornel Constantinescu, Universitatea din Pitești

Maria Constantinescu, Universitatea din Pitești

Ana Maria Dumitrescu, Universitatea din Pitești

Influența școlii asupra dezvoltării stereotipurilor de gen-rol a fost îndelung disputată, cei mai mulți cercetători tind să considere că profesorii, asemeni părinților au tendința de a da dovadă de o abordare stereotipică a fetelor și băieților în activitatea școlară. Profesorii au așteptări de la elevi care sunt bazate în mare parte pe dimensiunea de gen, interacționând cu aceștia în consecință. Genul nu reprezintă o dimensiune înăscută pentru individul uman, ci o continuă construcție și reconstrucție, apariția genului reprezentând un proces la care participă părinții, școala, societatea și copilul însuși.

Studiul a fost inițiat la Universitatea din Pitești și are ca obiectiv analiza modului în care genul influențează performanțele școlare ale elevilor de gimnaziu. De asemenea s-a avut în vedere și relația profesor –elev din perspectiva genului.

Instrumentele de lucru utilizate în cadrul cercetării au fost ancheta pe bază de chestionar, observația, analiza documentelor școlare, analiza produselor activității, interviul.

Rezultatele cercetării au relevat faptul că fetele primesc mai puțină atenție din partea profesorilor în clasă, acest aspect fiind valabil pentru toate grupele de vârstă. În plus cercetările au evidențiat faptul că educatorii recompensează mai mult băieții pentru comportamentele ce dovedesc putere, iar pe fete comportamentele ce indică dependența, băieții participanți la studiu au fost apreciați într-o măsură mai semnificativă pentru rezultatele școlare obținute, în vreme ce fetele au fost recompensate pentru apropierea de cadrele didactice. În același timp, profesorii prezintă o tendință mai accentuată de a oferi sprijin fetelor în realizarea sarcinilor, în timp ce băieților li se oferă instrucțiuni verbale menite să-i ajute să ducă singuri la bun sfârșit sarcinile propuse, aceștia fiind încurajați să-și asume riscuri, să fie creativi și independenți, iar fetele să se simtă neajutate și dependente. Analizând comportamentul în clasă a cadrelor didactice din învățământul gimnazial, răspunsurile oferite de aceștia copiilor de sex diferit s-a constatat că au dovedit o ofertă partinitoare a atenției pozitive și negative, băieții primind răspunsuri din ambele categorii într-o măsură mai semnificativă decât fetele.

Apreciind importanța școlii și a cadrelor didactice în educarea copiilor, mai ales în domeniul egalității de gen, rezultatele cercetării atrag atenția asupra necesității evitării transmiterii de stereotipii. Se impun în acest sens o serie de metode prin care profesorii pot contribui la reducerea stereotipurilor de gen-rol, precum organizarea de discuții cu părinții referitor la stilul și spațiul de joc al copiilor, dar și sprijinirea copiilor în dezvoltarea abilităților native, indiferent de sexul acestora.

5. Calitatea vieții și progresul social.

Moderator: CȘ. II Dr. Iuliana Precupețu (Institutul de Cercetare a Calității Vieții)

Rolul paradigmei calității vieții în măsurarea progresului social

Iuliana Precupețu, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română

Constituirea paradigmei calității vieții în știință s-a produs în ultimii 50 de ani prin acumulări succesive de natură teoretică, metodologică și empirică. Aflată la intersecția sociologiei, economiei, psihologiei și politicilor sociale, abordarea calității vieții cunoaște în prezent o amplă expansiune și o legitimare publică ce ne îndreptățește să spunem că a atins stadiul unei maturități paradigmatică. Lucrarea discută elementele care conferă acestei abordări statutul de paradigmă și, mai departe, rolul pe care calitatea vieții îl poate avea în măsurarea progresului social.

Relevanța unor indicatori ai consumului pentru evaluarea și creșterea calității vieții unei comunități

Mariana Stanciu, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română

Indicatorii privind accesul la bunurile și serviciile de consum al unei populații constituie instrumente de evaluare indispensabile în munca oricărui analist social, aceștia putând condiționa (prin valori, dar chiar și prin prezența sau absența lor), realismul și eficacitatea socială a oricărui demers de evaluare a calității vieții unei comunități sociale. Absența anumitor indicatori ai consumului din demersul de evaluare a calității vieții unei comunități sociale vorbește de la sine despre deficitul de viziune asupra normalității sociale, despre absența unor aspirații sau despre apropierea unor perspective de creștere a bunăstării sociale ale unei comunități. Dacă indicatorii obiectivi ai consumului oferă informații specifice asupra stării de fapt din domeniul bunăstării sociale a unei populații, indicatorii subiectivi indică, pe lângă starea de spirit a

diferitelor segmente sociale, gradul de autoconștientizare a propriilor probleme de acces la bunurile și serviciile de consum, dar oferă și indicii privind necesitatea și perspectivele de adoptare sau schimbare a unor politici sociale. Când pe un fond de accentuare a polarizării sociale, accesul unei populații majoritare la bunuri și servicii de bază devine problematic, comunitatea respectivă conține un potențial ridicat de conflictualitate socială, ceea ce agravează serios lucrurile și în sfera infracționalității și criminalității sociale. Un asemenea fapt vorbește de la sine și despre performanțele, responsabilitatea și chiar legitimitatea regimului politic aflat la putere – menirea unui regim politic fiind tocmai aceea de a gestiona problemele societății astfel încât aceasta să evite zona unor conflicte sociale ireconciliabile, puternic destabilizatoare. Comunicarea de față își propune punerea în discuție, în termeni sintetici, a unei asemenea tematici, sperând să suscite interesul audienței și să genereze un context favorabil nașterii unor idei constructive.

Influența valorilor personale asupra echilibrului dintre muncă și viața personală

Georgiana Ivan, Universitatea din București

Echilibrul dintre viață și muncă este o componentă importantă a calității muncii și, mai general, a calității vieții, recunoscută ca atare de Comisia Europeană în documente oficiale. Tema este puțin studiată în România, deși aceasta este printre statele membre UE în care numărul mediu de ore lucrate atât în activități plătite cât și în cele neplătite este unul dintre cele mai ridicate, condițiile de muncă fiind de asemenea mai nefavorabile reconcilierii dintre cele două arii. Întrucât majoritatea studiilor apărute în domeniu s-au concentrat asupra factorilor legați de condiții mai degrabă obiective (caracteristici socio-demografice, organizaționale și instituționale) care pot avea un impact asupra capacității indivizilor de a reconcilia lucrarea Influența valorilor personale asupra echilibrului dintre muncă și viața personală aduce o contribuție inovatoare în această zonă de cercetare referindu-se la un determinant subiectiv. Utilizând analiza de regresie multinivel pe baza de date European Social Survey (valul 3) lucrarea arată că orientările valorice personale au un efect semnificativ asupra echilibrului perceput dintre muncă și viața personală, care diferă într-o oarecare măsură între țări însă este mai degrabă asemănător pentru bărbați și femei. Cei care au o etică înaltă a muncii (valori ridicate ale orientărilor către putere și reușită) percep că au un echilibru mai scăzut între muncă și viața personală, comparativ cu ceilalți, iar valorile conformist-tradiționaliste și cele de tip hedonist (reprezentând o importanță crescută acordată familiei și timpului liber) au un efect contrar.

Indicatori ai calității ocupării

Ana Maria Preoteasa, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română

Interesul larg pentru domeniul ocupării provine în special din sfera politică dar și din cea economică și s-a concretizat și metodologic, creându-se diferite seturi de dimensiuni/indicatori pentru analiza calității ocupării. În această prezentare se delimitează cadrul metodologic de analiză a ocupării, prezentând principalele dimensiuni utilizate în cercetările de specialitate, în special în relație cu domeniul calității vieții. În timp au fost folosite concepte diferite care își propuneau să determine și să măsoare modul în care oamenii muncesc, și mai ales în ce condiții: calitatea locurilor de muncă, calitatea vieții de muncă, calitatea ocupării, calitatea muncii. Prezentarea urmărește două dimensiuni importante ale calității ocupării măsurate în primul rând prin indicatori subiectivi: satisfacția cu locul de muncă și condițiile de muncă.

Dimensiuni și niveluri ale bunăstării copilului. Studiu explorator în nord-vestul României,

Sergiu Bălțătescu, Universitatea din Oradea

Claudia Oșvat, Universitatea din Oradea

Brîndușa Antonia Grigoraș, Universitatea din Oradea

Conceptul de “bunăstare a copilului” constituie un cadru mai cuprinzător în care pot fi tratate aspectele privind dezvoltarea copilului și poate inspira într-un mod mai eficient politicile de prevenire a fenomenelor

sociale grave care-i afectează pe copiii din România precum sărăcia, abuzul și neglijarea. În această lucrare vom prezenta rezultatele activităților preliminare în vederea construirii unui sistem de indicatori pentru măsurarea bunăstării copilului în România. Pe baza analizei literaturii de specialitate și a focus-grupurilor cu specialiștii și părinții, am propus un sistem de indicatori având 6 dimensiuni: economică, de sănătate, psihologică, educațională, familială și social-relațională, următorul obiectiv fiind identificarea de indicatori obiectivi și subiectivi pentru fiecare dintre acestea. Totodată, vor fi prezentate și rezultatele unui sondaj realizat în trei județe (Bihor, Cluj și Sălaj), pe un eșantion de 819 familii cu copii (inclusiv familii-surogat) și 200 de copii de vârstă 12-14 ani, instrumentul utilizat în analiză fiind rezultatul demersurilor prezentate anterior. Rezultatele analizei datelor obținute vor surprinde aspecte relevante în alegerea unor indicatori adecvați pentru măsurarea bunăstării copilului în România. În cele din urmă, vom trage concluzii cu privire la alegerea unor indicatori adecvați pentru măsurarea bunăstării copilului în România.

Abordări metodologice privind calitatea vieții de familie

Raluca Popescu, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română

Calitatea vieții de familie reprezintă un subiect important pentru specialiști dar și pentru decidenții politici sau pentru opinia publică în general. Interesul științific sporit pentru acest domeniu rezidă probabil întrun paradox: în ciuda unor schimbări sociale, culturale și economice majore care au sporit vulnerabilitatea familiei, nu există dovezi certe ale unui eventual declin al calității vieții de familie și al satisfacției maritale. În ciuda contextului social tot mai instabil și riscurilor în creștere, familia s-a dovedit a fi o instituție cu o mare capacitate adaptativă, evaluările subiective ale indivizilor fiind constant pozitive. Lucrarea încearcă să identifice caracteristicile distinctive ale abordărilor de calitate a vieții asupra familiei, dimensiunile, indicatorii, sistemele de indicatori și indicii folosiți în analize și dezbate principalele determinanți ai calității maritale conform cercetărilor de calitate a vieții.

6. Diversitatea de gen în structurile de putere și pe piața muncii

Moderator: conf. dr. Ana Maria Georgescu (Universitatea "Petru Maior" Tg. Mureș)

Armonizarea vieții de familie cu profesia în (timp de) criză

Oana Băluță, Universitatea din București

Înainte de criza economică și financiară, femeile și bărbații erau deja poziționați diferit pe piața muncii, iar rolurile de gen la nivelul familiei erau puternic naturalizate. Armonizarea vieții de familie cu profesia este acel domeniu care odată neglijat ori gestionat stângaci determina reacții în lanț care afectează tot parcursul vieții femeilor. Înainte de criza, reglementarea lui era departe de a fi mulțumitoare. Ipoteza acestei lucrări este că femeile și bărbații s-au confruntat cu o criză economică și financiară diferită, iar guvernanții au ignorat impactul de gen diferit al crizei, înrautându-i astfel efectele. Modul în care erau concepute politicile de armonizare a vieții de familie cu cariera înainte de 2008, precum și disponibilitatea acestora sporeau vulnerabilitatea femeilor pe piața muncii și la pensie. Dacă analizele recente asupra statului bunăstării identifica o distanțare de discursurile și politicile maternaliste (Ann Orloff, 2011), abordarea politică a crizei în România ne arată că, în cazul femeilor, se poate identifica mai degrabă o distanțare de piața muncii în contextul unor politici fragmentate de armonizare a vieții de familie cu profesia. Această lucrare analizează modul în care măsurile anticriza din domeniul armonizării vieții de familie cu profesia scot în evidență tendințe conservatoare ale statului care adâncesc vulnerabilitatea femeilor prin retragerea treptată a statului din îngrijirea și educarea copiilor și prin încurajarea îngrijirii informale la nivelul familiei.

Putere și influență în organizații

Oana-Cristina Bușu, Universitatea din București

Există un mister al puterii, al autorității, o enigmă în jurul originilor, dispute legate de necesitatea ei. Puterea în calitate de atribut personal este interpretată ca interacțiunea individului cu mediul înconjurător, motivația puterii reprezentând momentul cheie. Esența puterii o reprezintă însuși individul și constă în natura umană. Puterea este văzută ca un fenomen exclusiv uman, care nu există fără purtătorul său și este determinat de capacitatea de a produce schimbări în mediul înconjurător, astfel încât să fie obținut efectul dorit. Motivul puterii este perceput ca o predispoziție la atingerea scopului. Perceperea puterii în calitate de construcție interpersonală o transformă într-un atribut al relațiilor sociale și o determină ca situație interpersonală. Prin studierea puterii în cadrul social sunt analizate schimbările cauzate de subiectul puterii în obiectul acesteia în ciuda rezistenței celei din urmă. Un rol important îl are modul de percepere a subiectului puterii de către obiectul acesteia.

Puterea în calitate de resursă are la bază conceptul de „valoare”. Cercetătorii acestui curent au remarcat că este importantă nu numai deținerea resurselor, ci și valoarea acestora pentru cel care deține puterea. Ele reprezintă diferența dintre prețul și intensitatea puterii. Prin prețul puterii se are în vedere valoarea acestei părți de resurse care aparține subiectului și îi este necesară pentru a influența comportamentul obiectului. Puterea ca fenomen cauzal asimetric a stat la baza cercetării acesteia în calitate de structură cauzală. Cel mai important factor în determinarea puterii este interpretarea ei ca tip al cauzalității.

Accesul la putere se configurează prin stereotipuri, prejudecăți și discriminări, cu ajutorul reprezentărilor de gen care asociază o serie de roluri femeilor, respectiv bărbaților, ierarhizând șansele celor doi actori de a ajunge la putere.

Schimbări în participarea feminină pe piața muncii și în viața publică

Ana Maria Georgescu, Universitatea “Petru Maior” Tg.Mureș

Emilia Herman, Universitatea “Petru Maior” Tg.Mureș

Obiectivele studiului nostru constau în prezentarea schimbărilor, la nivel macrosocial, a angajării forței de muncă feminine pe piața muncii și a creșterii rolului femeilor în viața publică. La nivelul Uniunii Europene este evidentă schimbarea de mentalitate privind contribuția cetățenilor de ambe genuri – feminin și masculin, la bunăstarea socială, tendința de promovare a femeilor spre a dobândi independență și poziții economice precum și vizibilitate în viața publică. Abordarea teoretică și analiza secundară a datelor relevă că femeile sunt dezavantajate pe piața muncii. Lucrarea noastră realizează o comparație între realitățile românești și cele europene: se constată că șomajul feminin este mai redus în țara noastră față de cel masculin, dar nu ca urmare a unor măsuri speciale luate în favoarea femeilor, ci ca rezultat al conjuncturilor economice. În ce privește participarea femeilor la decizia publică, aceasta e slab reprezentată, plasând România la un nivel slab în ierarhia internațională.

Modificarea stereotipurilor de gen presupune decizii de management social prin care să se asigure măsuri pentru creșterea contribuției femeilor la crearea PNB și adoptarea unor politici care să le faciliteze accesul la viața publică.

Reprezentarea intereselor femeilor rome pe piața muncii

Carmen Gheorghe, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, București

Prin lucrarea de față îmi propun să dezvolt o problematică mai puțin studiată și anume, femeile rome și munca; nevoia acestora de creștere a vizibilității în spațiul public și de reprezentare a intereselor lor atunci când este vorba despre muncă. Dar până a ajunge să disecăm aceste concepte este nevoie de o cunoaștere a problematicii lor (în sens de interese), a resorturilor ce stau la baza invizibilității lor precum și a politicilor al caror grup țintă au fost sau nu.

La baza acestor subiecte pe care le dezvolt, stă teoria feministă care își propune afirmarea identității unui grup social marginalizat, femeile rome. Însăși titlul lucrării relevă ceea ce am afirmat din primii ani care am

inceput să dezvolt acest subiect, anume ca reprezentarea intereselor pornește de la un principiu feminist care militează pentru cunoaștere, afirmare, promovare și reprezentare a femeilor în structurile unde se iau decizii. Pentru asta însă este nevoie de o agendă bine definită și de niște mecanisme despre care voi vorbi pe parcursul acestei lucrări.

În genere se consideră că existența sindicatelor și a procesului de negociere colectivă favorizează dezvoltarea unor demersuri de atingere a egalității de șanse, iar aceasta a constituit una dintre argumentele principale pentru studierea acestui domeniu. La nivelul patronatelor, includerea principiilor egalității de șanse în activitățile acestora este încă într-un stadiu incipient, considerându-se că acestea sunt mai degrabă costisitoare decât eficiente/productive.

Rămâne însă subiect cu atât mai provocator pentru ca atinge mai multe aspecte ale vieții femeilor și care poate conduce la reprezentarea intereselor.

Managementul crizei – o nouă perspectivă pentru leadershipul feminin

Mihaela Góndor, Universitatea “Petru Maior” Tg.Mureș

Fiecare organizație are principii și valori care folosesc gestionării resurselor umane. Managerului îi revine sarcina să modeleze conștient un mediu de muncă difuzând aceste principii și realizând armonizarea cu propriile valori și așteptări. Criza a adus managerii în situații inedite. Unii au găsit soluții, mulți au renunțat, alții se mai luptă încă. Orientarea potrivită, în sensul determinat de realizarea obiectivelor organizației și materializarea viziunii liderului, rezultă din capacitatea acestuia de a-și educa membrii mai departe într-un spirit organizațional, generând la nivelul grupului o cultură proprie și un climat specific. Cine este mai în măsură să genereze apropierea dintre indivizi, să dirijeze interacțiunile în funcție de trăsăturile și afinitățile membrilor? Femeia manager sau bărbatul manager? Pentru a reuși, se cere performanță, iar performanța nu are gen.

Piața este cea care decide eficiența muncii managerului. Concurența nu iartă, iar schimbările acționează pe toate planurile și în toate domeniile. Managerul care nu face față acestor provocări pierde. Criza nu lasă loc pentru stereotipii. Eficiența managementului nu ține de gen.

Gender mainstreaming în politicile publice și programele de dezvoltare – concepte și instrumente de analiză

Alina Hurubean, Universitatea “Petre Andrei” din Iași

Demersul analitic al acestei lucrări are în atenție un set de aspecte problematice semnalate în studiile existente pe această temă, cu intenția de a identifica dificultățile și disfuncțiile, dar și condițiile de posibilitate ale concretizării egalității de gen în politicile publice din România și din alte țări ale Uniunii Europene. Acest studiu se concentrează pe următoarele întrebări: Cum sunt formulate problemele de gen pe agenda publică românească și europeană? Cum poate fi integrată dimensiunea de gen în toate etapele procesului de elaborare a politicilor publice și în programele de dezvoltare? Cum ar trebui să construim politici publice ale echității de gen eficiente, în sensul capacității acestora de a îmbunătăți calitatea vieții și a valoriza întregul capital uman de care dispune o societate pentru dezvoltare?

Pe plan european, de la începutul secolului XX și până în prezent, s-au succedat mai multe generații de politici destinate concretizării egalității de gen: politici pentru drepturi egale și tratament egal; politici pentru egalitatea de șanse; politici de tip gender mainstreaming. Față de abordările anterioare, gender mainstreaming sau abordarea integratoare a egalității între femei și bărbați (1995) pune sub semnul întrebării ordinea de gen existentă și propune schimbări structurale la nivelul practicilor sociale prin integrarea perspectivei de gen în toate politicile, programele, activitățile administrative și decizionale în scopul echilibrării relațiilor de gen în toate domeniile. Abordarea integratoare este deopotrivă un proces politic și unul tehnic, care intervine atât pe segmentul elaborării politicilor publice, cât și al aplicării și evaluării acestora din perspectiva concretizării egalității de gen.

Epistemologie feminista - context si abordări perspectivele

Andreea Molocea, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, București

În această lucrare se tratează necesitatea teoriilor feministe în cadrul epistemologiei. Filiera teoretică folosită este cea a abordărilor din spațiul anglo-saxon care va permite sublinierea contextului în care epistemologia feminista a apărut și aporurile pe care ea le-a adus acestui domeniu. Pentru a evidenția direcțiile noi pe care feminismul ca teorie le-a adus epistemologiei și filosofiei științei, se pune accent pe discuțiile legate de androcentrism, de obiectivitate și neutralitate epistemică. Teoriile perspectivele (preponderent legate de discuțiile generate de lucrările Sandrei Harding și cele ale lui Nancy Hartsock), informațiile aduse, limitele și criticile la adresa acestora vor fi prezente ca parte importantă în lucrare, de vreme ce ele au avut impact asupra epistemologiei și au generat cele mai multe dezbateri și reacții.

Raportări evaluative cu privire la experiența trăită a muncii plătite - interviuri cu femei în regiunea Hunedoara

Diana Elena Neaga, Universitatea "Nicolae Titulescu" București

Participarea la munca plătită face parte din nucleul dur al cercetărilor de factură feminista fie din perspectiva asumării acesteia ca fiind benefică pentru femei – intervenind aici conceptul de revoluție subtilă (Smith, 1979): instituțiile private din interiorul familiei suferă schimbări lente, dar în același timp stabile, în sensul capacitării femeilor, datorită intrării acestora pe piața muncii - fie din perspectiva tensiunilor ce apar între performarea rolurilor tradițional-patriarhale și rolurilor asociate statusului de participante active pe piața muncii, a tensiunilor între viața de familie și carieră și a poverii dublei zile de muncă a femeilor. Pornind de la această constatare, în lucrarea de față îmi propun să pun în evidență felul în care femeile înțeleg și semnifică relația lor cu munca plătită și să testez implicit cele două posibile implicații pe care această formă de participare le poate avea în modelarea vieții lor de zi cu zi.

Argumentele sunt dezvoltate de pe poziții constructiviste ce pot fi rezumate pe scurt la tradiția epistemologică interpretativă și o privire dinamică a socio-umanului în care dilema agent-structură este soluționantă prin tratarea lor ca fiind interdependente. Acest fapt ce se reflectă și în aspectele ce țin de metodologia cercetării: cercetare calitativă, triangulație metodologică – interviuri semi-structurate și focus-grupuri. Complementar acestei grile de analiză, îmi asum o tratare feminista a problematicei, în virtutea potențialului eliberator al feminismului rezultat din contestarea și deconstruirea diferențelor de gen ca generatoare de ierarhii nelegitime într-o societate democratică.

Percepția de gen a comunismului și democrației în viața cotidiană. Studiu de caz în regiunea Hunedoara

Valentin Nicolescu, Universitatea "Nicolae Titulescu" București

Deși problema percepției perioadei de dinainte de 1989 reprezintă una dintre temele recurente ale variilor demersuri de sondare a opiniei publice, cu excepția faptului că aceste tipuri de cercetări relevă o majoritate zdrobitoare a opiniilor pozitive, nu reușesc să ofere însă și o cunoaștere mai amplă cu privire la acest fenomen. Această situație se originează, în opinia mea, în special în faptul că vorbim aici despre cercetări cantitative, care prin însăși natura lor sunt limitate și totodată limitative sub acest aspect.

Consider relevantă o abordare calitativă în acest domeniu, aceasta fiind capabilă a oferi, complementar, o imagine mult mai nuanțată în privința percepțiilor privind perioada comunistă. Relevanța unui astfel de demers este cu atât mai mare cu cât, pe fondul crizei economice, se poate formula cu titlu de ipoteză posibilitatea existenței unei corelații valide între acest tip de opinii și gravitatea percepută a crizei. Mai mult, introducerea variabilei de gen ar putea oferi un și mai mare grad de comprehensibilitate în privința motivațiilor, înțelesurilor ce fundamentează asemenea poziții.

Din această perspectivă, îmi propun să cercetez modul în care femeile înțeleg și acordă semnificații perioadei de dinainte de 1989 în contextul crizei economice de astăzi, din perspectiva vieții lor cotidiene. În același timp, voi încerca să îmi construiesc abordarea în jurul unui binom mai larg, comunism/democrație,

prin care să pot observa modul în care sensurile experiențelor trecute modelează înțelegerea și interpretarea prezentului.

Cercetarea a avut loc în regiunea Hunedoara, din punct de vedere metodologic fiind o cercetare calitativă, constând dintr-o serie de interviuri semi-structurate și focus-grupuri.

Cercetare privind un posibil model atitudinal față de femeile manager din România

Angela On, Universitatea "Petru Maior" Tg.Mureș

Investigarea mentalului colectiv în privința unei problematici delicate și actuale, cum este atitudinea față de femeile manageri din țara noastră, este un demers cât se poate de incitant și interesant, cel puțin pentru sociologi și specialiști ai managementului. Mai mult decât atât, modelele de gândire colective, cu rădăcini puternice în educația formală și informală a indivizilor, reprezintă explicații plauzibile ale întârzierilor de care a fost adesea acuzată țara noastră, în privința promovării și respectării principiilor democratice, inclusiv în ce privește reprezentarea corectă a femeilor în structurile de putere.

Investigarea longitudinală a opiniilor tinerilor față de o serie întreagă de aspecte legate de managerii femei, ne-a condus la rezultate cel puțin surprinzătoare, din punctul nostru de vedere.

7. Răspunsul politicilor sociale la criză

Moderatori: prof. univ. dr. Elena Zamfir (Universitatea de Vest din Timișoara/ICCV), cerc. șt. III. dr. Daniel Arpinte (Institutul de Cercetare a Calității Vieții)

Între capitalismul standard și neo-feudalismul de lumea a treia

Cătălin Zamfir, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română

Societatea noastră nu este dominată de o singură structură, ci cel puțin de două structuri aflate în competiție, într-un echilibru dinamic, fiecare cu logica sa structurală:

Modelul capitalist standard: economie de piață, un stat cu funcții de reglementare, securitate și mai ale funcții sociale. Resursele financiare provin din economie, statul redistribuind resursele obținute, transparent și legal, pentru realizarea funcțiilor sale. Statul social și democrația pluripartidică sunt componente structurale.

Modelul neo-feudal de lumea a treia: firește, economia produce resursele primare; statul preia o parte din aceste resurse de la actorii economici; se creează un segment bogat care își reține resursele din două surse: prin exploatarea statului prin mecanisme ilegale sau paralegale (corupția), dar tolerate și de la populație prin mecanisme de monopol privat sau de stat (birocrăția ca instrument de exploatare a populației). Complementar, degradarea inevitabilă a lealității funcționării statului, inclusiv a justiției, crearea de instituții parazitare pe resursele populației. Statul se deplasează spre forme de dictatură ca instrument. La exploatarea feudală internă se adaugă forme feudale externe, de tipul imperialismului, cu complicitatea feudalismului intern.

Cele două structuri stau într-un echilibru fragil, cu tendință uneia sau alteia de dominare.

Răspunsul asistenței sociale la criză

Elena Zamfir, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română

Contextul actual al perioadei de austeritate ridică câteva semne de întrebare referitoare la riscurile și provocările din sfera asistenței sociale în realitatea românească:

1. Care va fi rolul și finalitatea asistenței sociale în prezent și viitor prin formele ei de suport în soluționarea problemelor sociale care se agravează constant?
2. Nu cumva noile condiții impun și în sfera cercetării problemelor specifice asistenței sociale o regândire a lor și totodată găsirea unor noi instrumente de cercetare a realității sociale?
3. Nu ar trebui să ne orientăm către noi tipuri de obiective ale sistemului de asistență socială adaptat noilor cerințe impuse de restrângerile dure bugetare?
4. Sunt aceste modificări în protecția și asistența socială impuse de restrângerile bugetare în așa fel încât sistemul de asistență socială să reziste păstrându-și funcțiile și finalitatea lui în societate ?
5. Care va fi rolul statului în gestionarea problemelor sociale care devin din ce în ce mai prezente și duc la o polarizare accentuată a societății cu efecte din cele mai nocive asupra echilibrului comportamental și moral al populației tot mai sărăcite?
6. Cum putem prefigura tipuri noi de soluții care vizează sistemul de asistență socială pe timp de criză?

Comunicarea va propune câteva răspunsuri punctuale la aceste întrebări. Exemplificăm aici în sinteză doar unele:

Alinierea la practicile statelor europene în domeniul asistenței sociale se impune cu necesitate. Noi ne depărtăm ca și concepție de filozofia UE privind rolul și funcțiile statului social.

Mutarea accentului pe creare de locuri de muncă și eficientizarea ajutorului social în vederea autonomiei beneficiarilor și a unei vieți decente ar putea să se transforme într-un răspuns corespunzător dacă politicile sociale în acest domeniu ar deveni structurate, coerente și active pe termen mediu și lung.

Stânga socială se confruntă cu o dublă problemă : asistența socială de tip prestații este mult diminuată dar pe de altă parte suportul financiar nu e acompaniat, așa cum ar fi normal, de servicii specializate de asistență socială care să sprijine eficient grupuri, indivizi, comunități marginalizate. Pericolul este ca subdimensionarea serviciilor de asistență socială să se accentueze sub presiunea scăderii atenției acordat sistemului de prestații. Nevoia de suport financiar care se impune prin ajutoare bănești ignorată și sancționată de noile măsuri de austeritate poate să diminueze rolul și așa scăzut al serviciilor de asistență specializate. Vezi problema cu care se confruntă o bună parte a romilor.

Regândirea întregului sistem care suportă în momentul de față un atac dur atât din partea decidenților politici dar și a actorilor comunitari , riscând astfel în viitorul apropiat o distorsionare și chiar o distrugere a lui, este absolut imperioasă în actualul context. Desigur că regândirea funcțiilor sistemului de asistență socială nu poate fi făcută fără să se ia în considerație utilizarea rațională/eficientă a resurselor bugetare pe timp de criză. În realitate, nu atât formele de suport din asistența socială grevează bugetul ci mai degrabă corupția, incompetența, confuzia și haosul din sistem. De asemenea orientarea spre programe sociale cu eficiență economică și socială păguboasă, aproape nulă, dar cu o capacitate extraordinară a finanțării lor în interes politic și personal sunt mari consumatoare de fonduri. Lipsa de comunicare a programelor multiple centrate pe incluziune și asistență socială diminuează evident rolul și impactul lor în construcția unui suport specializat și eficient. Fragmentarea politicilor și filozofiei acestor programe conduce la rezultate minore comparativ cu acele costuri mari investite în aceste programe europene. Lipsa de transparență a acestora marchează o slabă responsabilitate față de banii publici.

O degradare a fibrei sociale a solidarității, a societății ca resursă a dezvoltării, degradarea morală a societății și acceptarea-inducerea neputinței învățate, ignorarea completă a unei politici de suport pentru creșterea economică devin aspecte îngrijorătoare pentru sistemul actual de asistență socială. Poate cel mai periculos aspect este iluzia că obiectivul nostru trebuie să fie integrarea într-o economie globală care ne poate salva din starea actuală gravă. Desigur, acest fapt devine o condiție a dezvoltării actuale. Nu ne putem însă izola și dezvolta singuri într-o perioadă a globalizării. Numai că în ultima jumătate de secol s-a demonstrat că dezvoltarea globală nu duce automat la o lume mai omogenă ci, dimpotrivă, la o lume mai polarizată, cu inegalități mai profunde. Poate cel mai periculos aspect este acela că segmente mari ale populației au fost scoase din echilibrul lor tradițional și împinse în situații de sărăcie și disperare fără speranță de ieșire. Lipsa de orizont și de predictibilitatea a unui viitor conduce la o demoralizare cu risc de extindere la grupuri cât mai largi, adâncind marginalizarea/excluziunea lor, provocând situații dramatice și

traume individuale și colective fără precedent. Prezenteismul este o caracteristică majoră a culturii sărăciei și disperării. De aceea ajutoarele sociale fără eficiență pe termen lung, fără durabilitate în viața beneficiarilor nu pot scoate populația din această stare a neputinței și acceptării realității ca o fatalitate. Ele nu duc, așa cum ar fi normal, la diminuarea riscurilor ci la adâncirea lor în timp. Sistemul își pierde funcțiile lui fundamentale de recuperare și prevenție și devine un simplu mijloc de caritate ocazional, consumator ineficient de fonduri. Nu numărul ajutoarelor contează ci modul lor de instrumentare în refacerea treptată a capacităților proprii a beneficiarilor și a scoaterii lor în final în afara dependenței de ajutorul social.

Crearea unui conflict artificial între categoriile defavorizate, eliminarea drepturilor și accesului la ajutoare a unora în favoarea altora prin contrapunere a intereselor lor diferențiate pe categorii de vârstă, de profesii etc. conduce la confuzii grave în sistem, la dezarticularea lui și la lipsa de încredere în posibilitățile de schimbare a acestuia pe timp de criză. Fragmentarea sistemelor de suport prin presiuni de stradă lezează grav solidaritatea socială a grupurilor defavorizate atât de necesară în perioade limită, de criză.

Soluțiile nu pot fi numai locale ci gândite și la nivel global sub forma unor strategii de intervenție active de natură a asigura durabilitate, coerență, claritate și posibilități reale de implementare rapidă a lor. Prin aceasta se va susține performanța și eficiența sistemului de asistență socială care își va atinge scopul lui final. Ele trebuie să se regăsească în politici sociale coerente, articulate și constant centrate pe eficiența ajutoarelor acordate.

Stabilirea cu claritate a obiectivelor și direcțiilor de acțiune/schimbare în asistența socială va fi de natură a eficientiza formele ei de suport pe termen mediu și lung asigurându-le succesul/ durabilitatea lor pentru membrii comunității.

Aspecte etice generale cu privire la supervizarea în asistenta sociala

Antonio Sandu, Centrul de Cercetări Socio-Umane Lumen, Iași

Elena Unguru, Centrul de Cercetări Socio-Umane Lumen, Iași

Supervizarea ca metodă de suport a profesioniștilor din domeniul serviciilor sociale are drept obiectiv îmbunătățirea performanțelor la locul de muncă, prin înlăturarea stresului ce poate interveni și afecta performanța muncii. Supervisorul susține și mărește motivația supervizatului, dezvoltă un mediu de lucru performant, urmărind cele mai înalte standarde profesionale și etice de intervenție. În lucrarea de față ne propunem să evaluăm o serie de practici de supervizare din punct de vedere etic, și anume raportându-le la valoarea respectării și întăririi autonomiei beneficiarului și a specificului consimțământului la această categorie de persoane, și particularitățile acestuia în cadrul serviciilor sociale.

Supervisorul trebuie să adere la etica profesională a asistentului social. Trebuie avute în vedere următoarele dimensiuni etice ale practicii profesionale: standarde etice și valori, standardele practicii specializate, standarde privind referirea cazului, standarde privind referirea cazurilor, standarde privind accesibilitatea față de clienți, standarde referitoare la confidențialitate, standarde privind supervizarea și consultanța, standarde referitoare la mediul profesional și proceduri, standarde privind dezvoltarea profesională, standarde referitoare la competențele culturale, standarde de practică privată, standarde referitoare la utilizarea tehnologiilor în practica asistenței.

Rolul supervizării în dezvoltarea profesională a specialiștilor în asistență socială

Ana Caras, Centrul de Cercetări Socio-Umane Lumen, Iași

Antonio Sandu, Centrul de Cercetări Socio-Umane Lumen, Iași

Supervizarea serviciilor sociale este înțeleasă ca un proces educațional, administrativ, de sprijin a profesioniștilor, de asigurarea calității serviciilor, de luare a deciziilor în numele organizației, promovarea direcțiilor, regulilor și valorilor prin îndrumarea angajaților. Supervizarea este un domeniu relativ nou introdus în instituțiile de asistenta sociala din România, percepția privind rolul acestui proces în formarea și perfecționarea abilităților profesionale diferă de la specialist la specialist. Articolul tratează rolul supervizării în dezvoltarea profesională a specialiștilor în asistenta sociala, pe baza unei cercetări realizate

prin metodologia specifica Grounded Theory in cadrul unei organizații nonguvernamentale de elita din domeniul protecției copilului din regiunea de Nord Est a României. Subiecții definesc supervizarea ca o practică socială bazată pe relația dintre o persoană cu experiență profesională sau cunoștințe bogate în domeniul asistenței sociale și un profesionist implicat efectiv în managementul de caz și este percepută ca o condiție necesară a calității serviciilor sociale oferite de organizație, iar eficiența procesului de supervizare poate constitui un indicator al calității practicii de asistență socială într-o organizație.

Subiecții intervievați operează cu următoarea definiție particulară a supervizării: „Procesul de supervizare este un sistem de practici bazate pe interviu individual sau de grup, formal sau informal între supervisor și supervizați, constituit dintr-o serie de faze specifice (inițială, de dezvoltare, de sfârșit) care presupune stabilirea unor raporturi profesionale între participanți și au drept rezultat calitatea serviciilor oferite și formarea profesională a specialiștilor supervizați”, parțial diferită de cele existente în literatura de specialitate.

Impactul Legii privind Asistența Socială

Daniel Arpinte, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română

De-a lungul anilor, în asistența socială au mai fost vehiculate o serie de soluții fanteziste, bazate pe experiența limitată a inițiatorilor sau a evaluării eronate a capacității sistemului de a integra astfel de schimbări, scopul fiind limitarea intervenției statului și a resurselor alocate pentru asistență socială. Ultimii doi ani, pe fondul tendinței generale de reducere a cheltuielilor bugetare, problemele sistemului de asistență socială au fost accentuate și de măsurile recente ale politicii salariale sau cea a reducerii iraționale a efortului statului de a sprijini categoriile sociale vulnerabile. Două tipuri de consecințe sunt posibile:

- Creșterea costurilor pentru protecția grupurilor vulnerabile. În mod paradoxal, reducerea cheltuielilor pentru unele programe de asistență socială (în special pentru beneficii non-contributorii) nu va diminua efortul statului pentru protecție socială. Costurile vor crește prin accesarea unor servicii sau beneficii vulnerabile la testarea eligibilității. De asemenea, amânarea intervenției pentru alte categorii vulnerabile (ex. copii care provin din familii cu venituri reduse, copii care au părinți plecați la muncă în străinătate etc.) va presupune costuri semnificative pentru întreaga societate, care vor fi ulterior achitate.

Regresul semnificativ al serviciilor de asistență socială. Finanțarea precară din fondurile publice, suportul neglijabil care poate fi utilizat în cadrul fondurilor structurale europene din domeniul incluziunii sociale sau politica incoerentă pentru construcția instituțională generează deprofesionalizarea serviciilor și modifică substanțial rolul asistenței sociale. Asistentul social nu mai este profesionistul care asigură într-o manieră suportivă reintegrarea celor vulnerabili, ci devine „inspectorul” care verifică dur beneficiarii de ajutor social și se asigură că descurajează accesul acestora la bani nemuncați.

Frontiera organizației - un studiu de caz realizat în administrația publică

Ștefan Ungurean, Universitatea „Transilvania” din Brașov

Simona Bularca, Centrul de Studii și Cercetări Brașov

Studiul de față redă în sinteză o analiză de diagnoză organizațională realizată în cadrul unui serviciu de taxe și impozite, ca moment pregătitor al eficientizării activităților din cadrul respectivului serviciu și premergător în ceea ce privește implementarea unui sistem informatizat. Producerea adevărului se realizează în tradiția sociologică prin anchetă, ca formă de cunoaștere prin care se încearcă a se obține, „joncțiunea dintre un tip de putere și un anumit număr de conținuturi de cunoaștere” (Foucault). Studiul cantitativ a urmărit „reacția” angajatului la cerințele de funcționare a sistemului, în încercarea de a identifica tipurile de probleme cu care acest funcționar se confruntă în tentativa de a face ca mașină birocratică să funcționeze cât mai bine. Studiul calitativ realizat prin interviuri a încercat să identifice „răspunsul” pe care funcționarul îl dă din perspectiva lumii lui interioare, cerințelor impuse de mașină în cauză. Diferența dintre „reacție” și „răspuns” este aceea dintre încadrarea în logica discursului public și

mărturisire. Prima cercetare a privit adevărul ca fiind reflectarea la nivelul conștiinței a condițiilor în care subiectul se găsește, în timp ce a doua cercetare a vizat identificarea modului în care subiectul astfel condiționat produce adevărul. Concluzia: în condițiile în care interfața dintre instituție și cetățean este marcată de două logici distincte, pe de o parte cetățeanul este parte a contractului social, pe de altă parte el este obiect de aplicație a mecanismului disciplinar, funcționarul se află sub o dublă presiune, cea a angajatorului, ca rotită a mecanismului disciplinar și cea a clientului, în calitate sa de reprezentant al statului în contractul social. Încadrând problema în paradigmă foucaultiană vom spune că la nivelul sinelui se produce „conectarea eterogenului”, ca parte a logicii prezentului, centrată pe strategie și nu a logicii dialecticii, de tip hegelian, care presupune omogenizarea opuselor. În concluzie, aprecierea „modul de viață al unei persoane devine o soluție biografică pentru contradicțiile sistemice” (Ulrich Beck), pare a se adevăra în acest caz.

Emergency Management: floods in Galați, România, between coherence strategy and political games

Gabriela-Violeta Iordăchiță, UDJG

In this study we are interested to make an analysis about community action and competent authorities in managing emergencies. The case that we have in attention is about flooding of the Danube and Siret River in Galati area, in period 17 June to 10 July 2010. The situation had a high risk for 350,000 residents of Galati, a city surrounded by three rivers: the Danube, the Siret and the Prut. The town was in real danger of being flooded. In fact it was a big area even of town where water entered homes and filled streets. The local authorities and community participated in construction of some dams to stop water.

We started this sociological research with some simple questions: intervention in case of flooding was in Galați a success due to excellent organization at local level or just a game of hazard? Emergency management that would have been due to interests of the government's image of politicians and not of coherent decisions of the institutions involved?

To answer these questions we undertook a methodological approach based on a content analysis of media at local and central for our topic. The conclusions appear very interesting beyond to the responsibility of managing an emergency request, we will see in fact a series of political games and power far exceeding the original from which we started.

Estimarea elasticității și rentabilității sociale a cheltuielilor pentru cercetare – dezvoltare în România

Alexandru Huza, Ministerul Afacerilor Externe

Analiza urmărește determinarea elasticității și rentabilității sociale a cheltuielilor guvernamentale și ale întreprinderilor și universităților din România în cercetare – dezvoltare, pe baza evaluării productivității totale a factorilor și contribuției progresului tehnologic, așa cum derivă din dezvoltarea funcției de producție Cobb-Douglas. Modelul nu reușește să stabilească o legătură pozitivă între formarea brută de capital și creșterea economică, ceea ce se explică în special prin faptul că datele statistice nu disting între bunurile de capital productive și activele ce imobilizează capitalul, fără a contribui direct la creșterea producției. Pe de altă parte, se sugerează un rol pozitiv al creșterii segmentului de forță de muncă angajată în sectoare intensive în cunoaștere. Mai important este faptul că elasticitățile creșterii economice în raport cu cheltuielile de cercetare-dezvoltare finanțate de guvern și de întreprinderi și universități, precum și rentabilitatea socială a acestora, deși se situează în segmentul secundar al valorilor OCDE, apar totuși ca suficient de ridicate pentru a convinge factorii decidenți de utilitatea orientării resurselor către cercetare, la nivel micro, cât și macro.

Medierea conflictelor în context intercultural din perspectiva unui profesor de limbi și literaturi străine

Ioana Tinela Huza,

Datorită tendinței de globalizare, mediul în care își vor desfășura activitatea un număr mare de tineri absolvenți (fie că este universitar, diplomatic, organizații internaționale, multinaționale, ONG-uri etc.) este, în esență, multicultural. Pentru aceștia, o provocare o reprezintă adaptarea la mediu, dat fiind că diferite forme de conflict apar în mod inevitabil din timp în timp. Felul în care răspundem la această provocare poate face diferența între succes și eșec în carieră. Medierea este de o importanță deosebită în cazul conflictelor de natură culturală, ce au o importantă componentă simbolică, aceste tipuri de conflict fiind rar depășite fără asistență din exterior. În acest context, modelele și instrumentele pedagogice trebuie adaptate pentru a răspunde nevoii studenților de a dobândi, pe lângă buna cunoaștere a uneia sau mai multor limbi străine, și ușurința de a stabili contacte interculturale, înțelegând și transmițând semnificații culturale.

8. Satul românesc: probleme și opțiuni

Moderatori: prof. univ. dr. Ilie Bădescu (Universitatea din București), cerc. șt. III. dr. Adela Șerban (Institutul de Sociologie)

Satul românesc în viziunea lui Lucian Blaga și implicațiile actuale

Nela Mircica, Universitatea "Spiru Haret", București

Încercând să surprindă esența cea mai profundă a satului ca entitate bio-psiho-social-istorică, Blaga descoperă legătura sufletească dintre sat și copilărie; o legătură necesară, generală, esențială, relativ stabilă și repetabilă, de factura unei legături sociale obiective. Compararea copilăriei cu "singura poartă deschisă spre metafizica satului" comportă semnificația unei paradigme problematice și problematizante, generatoare a unei viziuni filosofice și sociologice sui generis pe care ne propunem să o prezentăm și să o analizăm în comunicarea de față: "Vedeam satul așezat înadins în jurul bisericii și al cimitirului, adică în jurul lui Dumnezeu și al morților. Această împrejurare, care numai târziu de tot mi s-a părut foarte semnificativă, ținea oarecum isonul întregii vieți ce se desfășura în preajma mea..." (Trilogia culturii).

Ne propunem de asemenea să prezentăm câteva dintre direcțiile deschise de Blaga în studiul problemei identității.

Modernizarea societății rurale și modificarea comportamentului religios

Roxana Necula, Universitatea "Gr.T.Popa", Iași

Cercetările sociologice, în toată lumea și din toate tipurile, reliefează influența religiilor asupra comunităților umane în general și, în special, asupra societăților rurale.

Comunicarea de față are la bază o cercetare sociologică realizată pe comunitatea ortodoxă rurală din comuna Lețcani, județul Iași aparținând Bisericii Ortodoxe Române. Parohia Lețcani se subordonează canonic și administrativ Mitropoliei Moldovei și Bucovinei prin Protopopiatul I Iași. Analiza s-a efectuat asupra societății rurale în general și a aspectelor privind viața religioasă a acesteia în special.

În cadrul comunității din Lețcani am cercetat modul în care Biserica își exercită influența asupra solidarității sociale, a producerii de bunuri și valori perene, precum și transformărilor pozitive, în plan moral, ale membrilor comunității.

Cercetarea a confirmat ipoteza principală conform căreia membrii unei comunități rurale sunt puternic influențați în comportamentul lor social de către Biserică. Implicarea Bisericii în viața societății rurale

începe să se apropie de o normalitate care a fost interzisă în perioada comunistă, însă, vizibilitatea ei depinde și de celelalte instituții ale statului: primăria, școala, mediul politic local și general etc.

Cultura locuirii în satul românesc

Corina Bistriceanu-Pantelimon, Universitatea "Spiru Haret", București

Există probe de necontestat pentru a susține că locuirea este, în cadrul societăților tradiționale, în primul rând un fapt de cultură și nu o formulă utilitară. Argumentele pleacă de la identitatea spațiilor matriceale, cele care reproduc spațiul sacru primordial (aceeași formă a elipsei sau cercului se reproduce în cazul templului, mormântului, locuinței sau vetrei) și se regăsesc în oficierea, în locuința familială, a tuturor „sărbătorilor”, inițierilor, ceremonialurilor vieții familiale, în identitatea terminologică și conceptuală între familie și casă, în percepția discontinuității spațiului, a alternării spațiilor privilegiate cu cele nefaste.

Uniformitatea formelor de locuire – fenomen constat în satele izolate, conservatoare, dar și în orașele ultramoderne – are surse și consecințe diametral opuse.

Aceeași arhitectură, aceleași materiale de construcție, semnifică, în primul caz, o identitate la nivel simbolic, în cel de-al doilea o uniformitate pur fizică. Cultura locuinței tradiționale nu se transferă, sub nici una din formele ei, în stilul urban al locuirii.

Ruralul românesc în contextul strategiilor europene de dezvoltare

Adela Șerban, Institutul de Sociologie, Academia Română

Alina Juravle, Universitatea din București

Integrarea României în Uniunea Europeană presupune, pe lângă aspectul administrativ formal al aderării, cuplarea proceselor sociale românești la realitățile mai largi ale unei comunități regionale de state și economii, conectarea viziunii de management guvernamental local la o viziune deja conturată și înțeleasă ca proces regional incluziv susținut pe un set de principii comune (dezvoltare durabilă, economie bazată pe cunoștere, egalitate de șanse etc.). Din cealaltă direcție, integrarea reală presupune putința statului român de a identifica corect problemele spațiului românesc, de a gândi (și, deopotrivă, a solicita sprijin pentru) căi de atenuare a decalajelor de dezvoltare economică și socială, aducând de asemenea realitățile României între realitățile referențiale avute în vedere la proiectarea viziunii comunitare despre dezvoltare.

Analiza efectuată – și prezentată în cadrul prezentului articol – indică existența unui grad ridicat de decuplare a realităților rurale românești de cele ale majorității statelor membre și dezavantajul funcțional al României care derivă din inexistența la nivelul Uniunii Europene a unei departajări a tipului de strategie adoptată.

Analiza situației ocupării și a unor indicatori ai economiei agrare din ruralul românesc, relevă probleme structurale grave, ce constau în primul rând în neintegrarea pe piață a aproape 90% din totalul exploatațiilor existente, în sub-ocupare pe piața muncii și în lipsa unor strategii de dezvoltare economică alternative. Cele mai importante dintre măsurile Axei 1 și 3 (analizate în cadrul prezentei comunicări) au, până în acest moment, rate de contractare a proiectelor extrem de mici față de posibilitățile de realizare prevăzute în PNDR.

Percepții privind starea actuală a satului românesc și nevoia de renaștere etno-spirituală și socio-culturală

Aurel V. David, Universitatea "Spiru Haret", București

În spațiul românesc, satul constituie cea mai veche și mai statornică formă de așezare și coabitare umană, fiind definit atât ca organizație administrativ-teritorială, cât și ca formă organică de cooperare socială și exprimare spirituală.

Starea statului românesc preocupă astăzi, deopotrivă, oameni politici și sociologi, care caută modele de urmat pentru salvarea și dezvoltarea satului românesc în perspectiva omogenizării Europei sub aspect politico-statal și economico-social.

Starea de fapt a satului românesc scoate în relief atât sate care înfloresc, cât și sate care se sting atât datorită neglijenței oamenilor, dar mai ales datorită agresiunilor socio-politice la care este supus mediul rural sub presiunea fenomenului globalizării.

Cercetările sociologice efectuate în ultimii ani conduc la concluzia potrivit căreia satul românesc poate și este imperativ să renască atât sub aspect etno-spiritual (ca etnos și credință), cât și sub aspect socio-cultural (prin asigurarea condițiilor de viață similare cu cele din spațiul vest-european).

9. România înaintea alegerilor. Perspectiva sociologică.

Moderator: cerc. șt. III dr. Iulian Stănescu (Institutul de Cercetare a Calității Vieții)

Noi pattern-uri în comportamentele politice ale românilor

Mihai Dumitru, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română

Conexiuni multiple între procesul alegerilor și democratizare: problema reprezentării parlamentare a electoratului. Balanța reprezentare – stabilitate politică. Efectele sistemului electoral asupra reprezentării populației în cele peste două decenii care au trecut de la renașterea democrației în România. Reprezentări sociale actuale asupra mediului politic românesc. Relația dintre stat și cetățeni: așteptările populației față de guvernământ. Două ipoteze despre comportamentul politic al românilor; sociotropismul (ca mod de orientare în spațiul politic) în creștere. Evaluări ale funcționării democrației; efectele standardului de viață. Tendințele participării la vot: sursele absenteismului la urne. Efectele mobilizării politice asupra rezultatelor electorale. Opțiuni politice actuale și noile strategii electorale ale partidelor. Autonomia votului: încotro?

Tendințe în comportamentul electoral în anul 2011

Bruno Ștefan, Biroul de Cercetări Sociale

Partidele aflate la putere au încercat mereu să impună partidelor din opoziție regulile jocului electoral și temele de campanie. Alegerile parțiale din 2011 au arătat că PDL poate câștiga scoruri mari indiferent de antipatia generală a populației. Managementul strategic a devenit mai important decât intenția de vot declarată în sondaje. În fața strategiilor aplicate de partidele de la putere, USL și celelalte partide din opoziție reacționează cel mult vocal, apelând la strategi amatori, ușurând jocurile puterii. Cum poate un partid din opoziție să preia conducerea jocului electoral? Care sunt scenariile electorale ale puterii și ale opoziției și cum pot fi ele contracarate? Care va fi rolul sondajelor în viitoarea campanie electorală?

Tendințe ale sistemului partidist din România după aderarea la Uniunea Europeană

Florin Abraham, Fundația Institutul Social Democrat "Ovidiu Șincai"

Studiul analizează structura și funcțiile sistemului de partide din România după aderarea la Uniunea Europeană. Prima secțiune cuprinde o analiză a dinamicii sistemului partidist după 1990. În a doua parte a lucrării sunt analizate principalele evenimente și fenomene ale vieții publice din România, în contextul apartenenței la Uniunea Europeană. Subcapitolul al treilea conține evaluarea mai multor scenarii privind tendințele sistemului partidist din România.

Rolul aleșilor locali în dinamica alegerilor din România

Iulian Stănescu, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română

Creșterea relevanței politice și electorale a aleșilor locali se înscrie într-o tendință a ultimilor ani. În 2008, electoratul a fost prezent la urne într-o măsură mult mai mare la alegerile locale decât la cele parlamentare. În plus, rezultatul alegerilor parlamentare organizate după noi reguli electorale a devenit mult mai predictibil, la nivel de circumscripție electorală, în funcție de apartenența politică a aleșilor locali.

Sursele acestui fenomen se regăsesc îndeosebi în procesul de descentralizare. În ultimii ani, bugetelor locale le-a revenit circa jumătate din cheltuielile de capital ale întregului buget general consolidat. La nivelul comunităților locale, deciziile aleșilor locali sunt vizibile mult mai direct și rapid în viața de zi cu zi a cetățenilor decât cele luate la București. În perspectiva anului electoral 2012, aleșii locali dețin o importanță mai ridicată decât oricând.

Coaliții electorale în România. O analiză comparativă

Iulia Huiu, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, București

Coalițiile electorale sunt un fenomen curent al istoriei recente a României de după 1989. Începând cu anul 1992 nu a existat nicio rundă de alegeri la care unul dintre actorii principali să nu fi fost o coaliție. Cu toate acestea, coalițiile autohtone au fost mai degrabă tangențial studiate. Lucrarea își propune să ofere o analiză comparativă asupra coalițiilor electorale din România postcomunistă, precum și o tipologie, pornind de la câteva elemente: contextul politic în care au apărut, motivația și mizele politice, corespondența lor cu tendințe din societate, precum și structura lor. Pe baza observațiilor empirice, sunt formulate câteva concluzii și identificate câteva tendințe în formarea coalițiilor electorale.

Comunicare și vectori de imagine în an pre-electoral

Codrin Scutaru, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română

Rolul comunicării și al imaginii în perioada pre-electorală capătă o importanță deosebită în contextul actual al spectrului politic românesc și al manifestării sale electorale. Vectorii de imagine pentru partidele politice devin mai mult decât purtători și transmițători de mesaje, transformându-se în actori cheie pentru manifestarea pre-electorală a partidelor. Din punct de vedere al sociologiei politice, analiza procesului de comunicare și dinamica vectorilor de imagine pe parcursul procesului de comunicare, precum și în contextul marketingului pre-electoral, sunt procese interesante pentru a sublinia cum se produc anumite transferuri de putere între actorii politici. În același timp este relevantă studierea modului în care această divizare sau chiar disipare a puterii din perioada pre-electorală poate fi capitalizată în putere politică reală după alegeri. Specificitatea comunicării pre-electorale a partidelor în România ține atât de perioada traversată de dezvoltare organizațională a acestora precum și de contextul politic în care se produce.